tijd voor targets

beoordeling eindverantwoording 2018-2022
lessen 20 jaar collegetargets

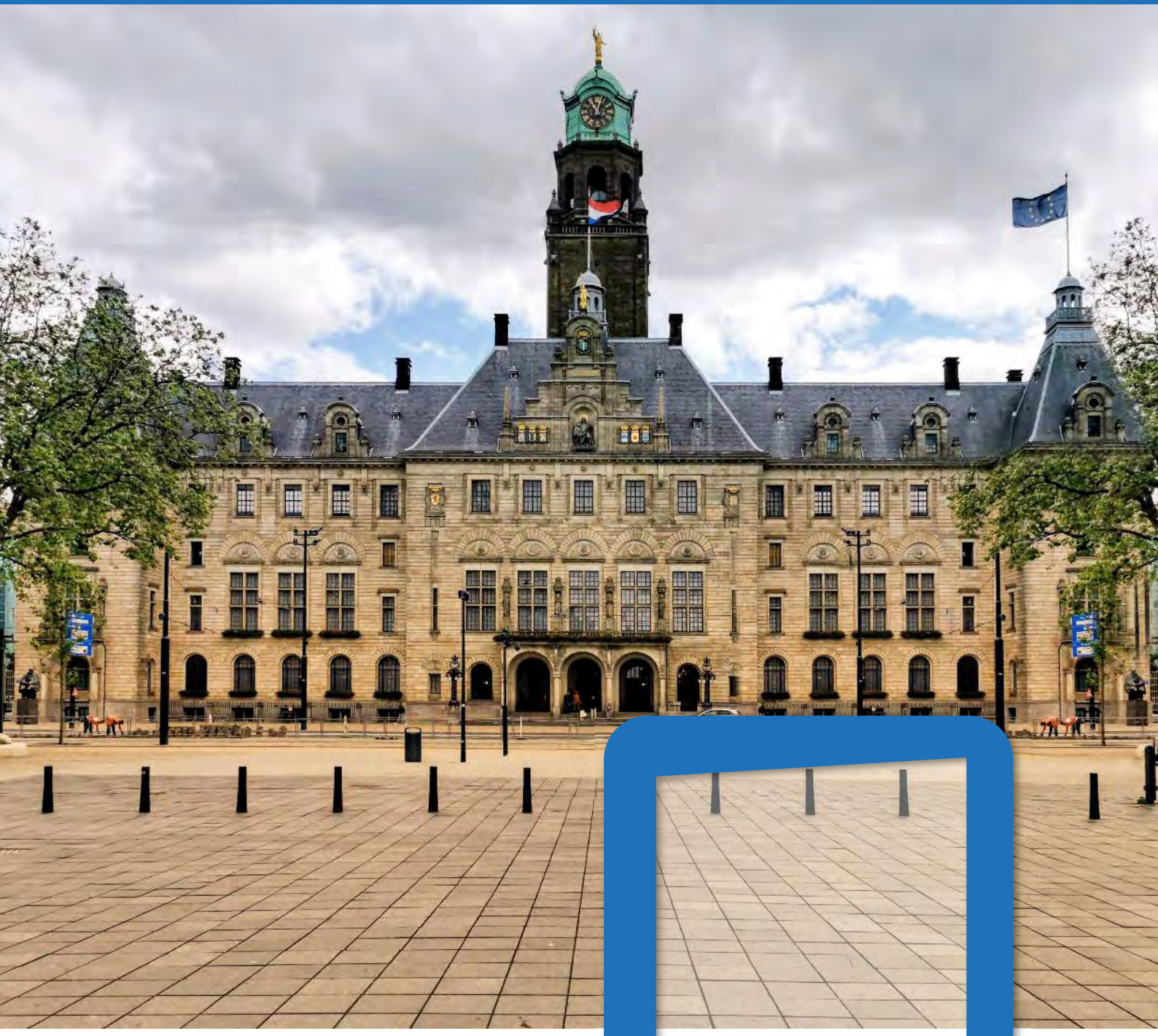

Rekenkamer
ROTTERDAM

tijd voor targets

beoordeling eindverantwoording 2018-2022
lessen 20 jaar collegetargets

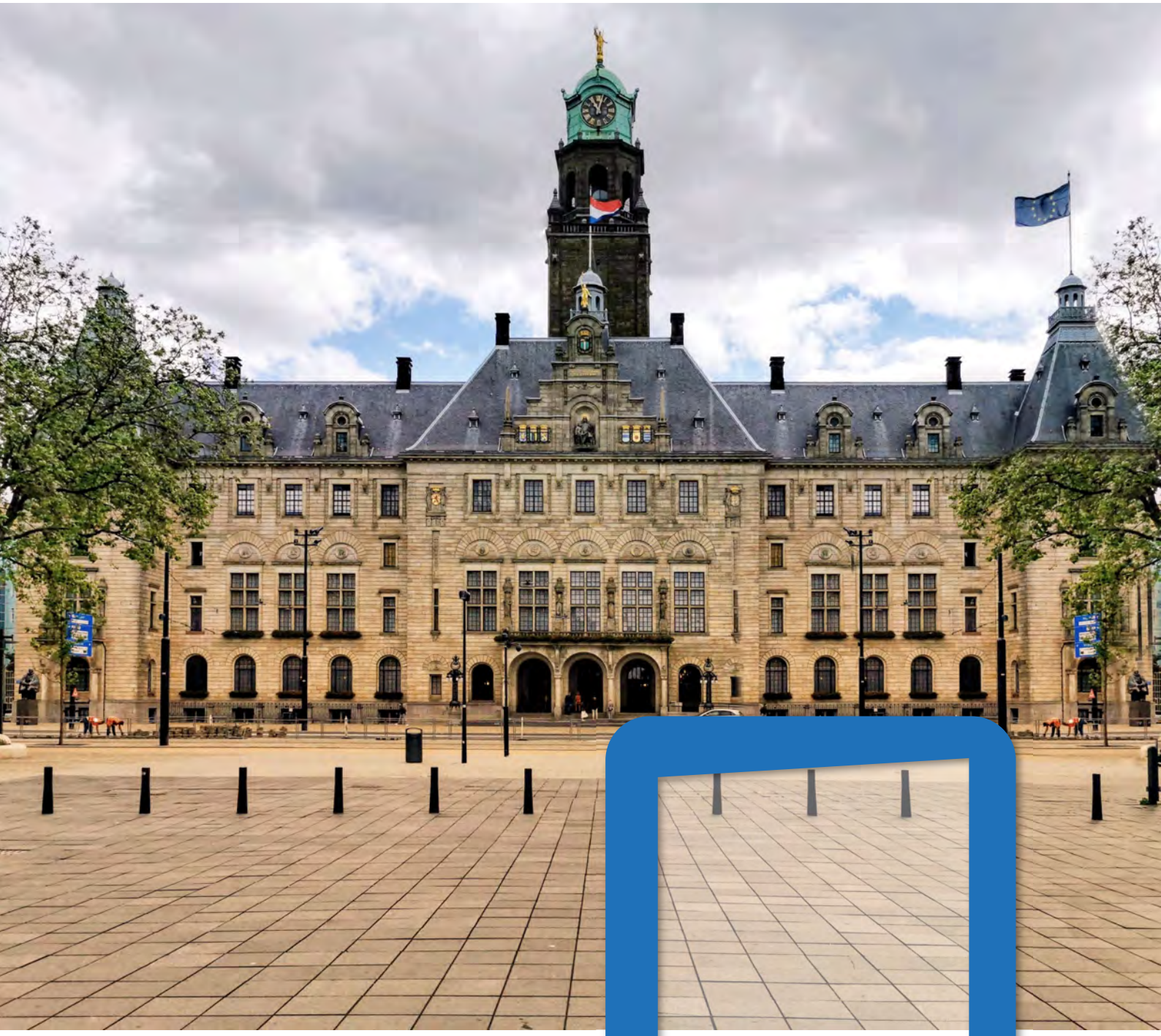

Rekenkamer
ROTTERDAM

Rekenkamer
ROTTERDAM

voorwoord

Twintig jaar geleden besloot de Rotterdamse politiek te gaan werken met meetbare doelen, met collegetargets. Worden ambities gerealiseerd? Wat zijn de maatschappelijke effecten van beleid? De inzet was burgers te laten zien wat de gemeente waarmaakt. Zo'n prestatiegerichte insteek wordt vaak bekritiseerd, veelal in termen van New Public Management, maar dat doet volgens mij geen recht aan de Rotterdamse ambities en de gegroeide praktijk.

Natuurlijk zitten er mitsen en maren aan het kwantificeren van politieke doelen en maatschappelijke ontwikkelingen. Het is niet simpelweg een kwestie van meten is weten. Toch is in de afgelopen twintig jaar in Rotterdam met vallen en opstaan een interessante praktijk ontstaan. De collegetargets zijn een instrument geworden om de ambities en resultaten van een collegeprogramma op hoofdlijnen en in samenhang te beschouwen. Juist in een tijd met veel en kleine(re) fracties is dit een nuttig instrument in de gereedschapskist van de gemeenteraad.
Nu is het tijd om de eindverantwoording te toetsen. Wij beoordeelden of het beeld dat het college geeft, overeenkomt met de beschikbare data. Wij toetsten de mate van doelbereiking en of het college verantwoordt wat beleid daaraan bijdroeg. Het is nu aan de Rotterdamse raad en burgers om te oordelen hoe dit college het heeft gedaan.

Dat vergt wel dat tijd genomen wordt voor een debat over de collegetargets. Exercities zoals deze kunnen ook corvee en hamerstuk worden. Dat is een gemiste kans. De Rekenkamer Rotterdam heeft de afgelopen twintig jaar veel tijd besteed aan het medevormgeven van dit instrument. We waren niet alleen de controleur op afstand. We hebben uitgezocht wat nodig is om doelen meetbaar te maken, hoe data verzameld kan worden en welke toetsen noodzakelijk zijn. We hebben uitgeprobeerd, advies gegeven en kritisch de vinger aan de pols gehouden. De rekenkamer heeft dat al die jaren gedaan vanuit de overtuiging dat dit een belangrijk instrument is voor de gemeenteraad. Zodat de controle door de raad ook gaat over de politieke speerpunten. Als nieuwe directeur deel ik die overtuiging met mijn voorgangers, Robert Mul en Paul Hofstra. Dit rapport over collegetargets is het eerste dat de rekenkamer onder mijn leiding publiceert, maar staat dus in een lange traditie.

Het is ook tijd om de balans op te maken. Daarom bieden we naast de toets van de eindverantwoording een reflectie op twintig jaar collegetargets aan. Dat geeft inzicht hoe de gemeenteraad collegetargets goed kunnen benutten, nu en in de toekomst. De belangrijkste les voor de raad? De collegetargets vormen een uniek Rotterdams instrument. Benut het voor de politieke oordeelsvorming. Maak tijd voor targets.

Marjolein van Asselt
directeur

Rekenkamer ROTTERDAM

	voorwoord	**3**
1	inleiding	9
1-1	inleiding	9
1-2	leeswijzer	9
2	eindverantwoording collegetargets 2018-2022	11
2-1	inleiding	11
2-2	vijftien collegetargets	11
2-3	onderzoeksaanpak	12
2-4	bevindingen per collegetarget	13
2-4-1	target 1: CO_2	13
2-4-2	target 2: luchtkwaliteit	14
2-4-3	target 3: bijstand	14
2-4-4	target 4a: statushouders inburgeringstraject	14
2-4-5	target 4b: statushouders bijstand	15
2-4-6	target 5: schulden	16
2-4-7	target 6: onderwijs	16
2-4-8	target 7: eenzaamheid	18
2-4-9	target 8: taaltrajecten	18
2-4-10	target 9: jeugdhulp	19
2-4-11	target 10: waterbestendigheid	20
2-4-12	target 11: groen	21
2-4-13	target 12: woningbouw	22
2-4-14	target 13: veiligheid	23
2-4-15	target 14: burgerparticipatie	23
2-5	overzicht beoordeling collegetargets	24
3	twintig jaar meetbare doelen	27
3-1	inleiding	27
3-2	ontstaan en ontwikkeling targets	27
3-2-1	introductie targets, discussie over targets	27
3-2-2	van 88 naar ongeveer 10: ontwikkeling in aantal targets	29
3-3	controle targets	30
3-3-1	inleiding	30
3-3-2	‘rekenkamerproof’: uitwerking en beoordeling targets	30
3-3-3	bijsturen: voortgang en gebruik mijlpalen	33
3-3-4	eindverantwoording	34
3-4	collegetargets als politiek instrument	35
3-4-1	inleiding	35
3-4-2	informatievoorziening gemeenteraad	35
3-4-3	gebruik collegetargets door college en gemeenteraad	37
3-5	veranderende rol rekenkamer	38
3-5-1	inleiding	38
3-5-2	collegetargets en rekenkamer, 2002 tot 2010	38
3-5-3	collegetargets en rekenkamer, 2010 tot 2022	38

Rekenkamer ROTTERDAM

4	conclusies en lessen	41
4-1	inleiding	41
4-2	conclusies eindverantwoording 2018-2022	41
4-3	lessen uit 20 jaar collegetargets	42
5	collegereactie	47
	bijlagen	**53**
bijlage 1	onderzoeksverantwoording	55
bijlage 2	normenkaders collegetargets	56
bijlage 3	literatuurlijst	58

Rekenkamer ROTTERDAM

1 inleiding

1-1 inleiding

In 2018 heeft het huidige college vijftien collegetargets vastgesteld, nog onbewust van de coronapandemie die de wereld zou ontregelen en dus ook Rotterdam zou treffen. De pandemie die begon in 2019 – en nog steeds voortduurt – heeft een enorme impact op de samenleving. Het is onmiskenbaar dat iedereen, en dus ook het gemeentebestuur, door deze coronapandemie grote uitdagingen heeft. Dit plaatst de uitvoering van de collegetargets en het wel of niet bereiken daarvan in een ander daglicht.

Tegelijkertijd hebben we in deze crisis geleerd dat het ook goed is om door te gaan met wat we normaal zouden doen. De gemeente is zich naast crisisbeheersing en alle corona-gerelateerde werkzaamheden en additionele inspanningen ook blijven inzetten voor de uitvoering van het 'normale' gemeentelijk beleid en de oorspronkelijke pre-corona-ambities. Tegen deze achtergrond heeft de rekenkamer ervoor gekozen om aan het einde van deze collegeperiode op de gebruikelijke manier een eindbeoordeling te geven van de door het college verantwoorde realisatie van de collegetargets.

Omdat de systematiek van de collegetargets nu twintig jaar gebruikt wordt, bevat dit rapport ook een reflectie op de systematiek en het gebruik van de collegetargets gedurende deze twintig jaar. Deze reflectie mondt uit in een aantal lessen. Het ter harte nemen van deze lessen bevordert dat de collegetargets door de gemeenteraad gebruikt worden als instrument om het hele collegeprogramma op hoofdlijnen en in samenhang te beoordelen.

1-2 leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de bevindingen van de beoordeling van de eindverantwoording over de collegeperiode 2018-2022 behandeld. Hoofdstuk 3 bevat de beschouwing over twintig jaar werken met meetbare doelen. Vervolgens komen in hoofdstuk 4 de conclusies van de beoordeling van de eindverantwoording aan de orde en worden lessen uit de beschouwing over twintig jaar werken met collegetargets gepresenteerd. Tot slot is de collegereactie opgenomen in hoofdstuk 5.

In bijlage 1 staat de onderzoeksverantwoording. In bijlage 2 zijn de normen voor de beoordeling van de collegetargets opgenomen. Bijlage 2 bevat een overzicht met gebruikte documenten en bronnen.

Rekenkamer ROTTERDAM

2 eindverantwoording collegetargets 2018-2022

2-1 inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van de rekenkamer over de beoordeling van de eindverantwoording van de collegetargets 2018-2022 opgenomen. Na een toelichting op het huidige vervolgonderzoek zijn per target de bevindingen beschreven. In paragraaf 2-4 volgt een samenvatting met daarin een overzicht van de beoordeling van de collegetargets.

2-2 vijftien collegetargets

Het college heeft in 2018 bij haar aantreden 14 collegetargets opgesteld. De rekenkamer heeft de collegetargets 4a en 4b net als bij de beoordeling van de mijlpalen van 2019, beoordeeld als aparte collegetargets. Het totaal aantal collegetargets dat in deze collegeperiode beoordeeld is komt daarmee op vijftien.

Met collegetarget 4a richt het college zich op het aandeel statushouders dat binnen zes maanden is gestart met een inburgeringstraject. Met collegetarget 4b streeft het college een daling na van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders. Hoewel beide targets statushouders betreffen zijn zij in inhoudelijk opzicht en wat betreft de gebruikte informatiesystemen sterk verschillend. De targets zijn daarom ook apart gedefinieerd in het definitieboekje. De rekenkamer beoordeelt de targets daarom los van elkaar. Deze werkwijze heeft de rekenkamer eerder gehanteerd zoals bij het onderzoek naar de mijlpalen van de collegetargets in 2011.[1]

Een aantal andere collegetargets bestaat uit samengestelde indicatoren, zoals target 6 onderwijs, target 13 veiligheid en target 14 burgerparticipatie. Deze targets zijn echter niet apart beschreven in het definitieboekje en verschillen ook inhoudelijk minder sterk. Deze targets worden daarom als één target beoordeeld.

gebruik definitieboekje

In dit hoofdstuk maakt de rekenkamer gebruik van de collegetargets zoals beschreven in het 'definitieboekje'. In het definitieboekje werkt het college de collegetargets uit het collegeprogramma of collegeakkoord verder uit. In het definitieboekje wordt een definitie gegeven van kernbegrippen in het collegetarget. Daarnaast beschrijft het college de inspanningen om de doelstellingen te realiseren. Ook staan belangrijke gegevens over de meting beschreven, zoals de peildata, de gegevensbron, de berekening en de beschikbaarheid van gegevens. Een beschrijving van het ontstaan en gebruik van het definitieboekje staat in paragraaf 3-3-2.

1 Rekenkamer Rotterdam, 'Sturen op termijn, bestuursmodel collegewerkprogramma, realisatie mijlpalen 2011'. Rotterdam, 13 juni 2012.

2-3 onderzoeksaanpak

In het najaar van 2019 en in het voorjaar van 2020 heeft de rekenkamer de nulmetingen en de betrouwbaarheid van de meetsystemen van de collegetargets beoordeeld. Daarbij maakte de rekenkamer gebruik van de normen en criteria zoals opgenomen in bijlage 1. Dit normenkader hanteert de rekenkamer sinds 2006.

Targets die specifiek, meetbaar, tijdgebonden en controleerbaar waren en waar de nulmeting aanwezig was, werden als 'rekenkamerproof' bestempeld. De volgende (sub)targets werden in de rekenkamerbrief brief van 17 juni 2020 nog niet als 'rekenkamerproof' beschouwd:

- 4.a. 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject.
  - Target 4a was niet betrouwbaar, omdat uit een controle van de afdeling Middelen en Control bleek dat slechts 88,6% van de dossiers volledig juist was. Bij de overige dossiers kwam de startdatum op de overeenkomst niet overeen met de geregistreerde startdatum.
- 9. Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.
  - Target 9 was niet controleerbaar, omdat er cliënten in de registratie stonden die van intramurale hulp afgeschaald waren naar ambulante hulp.
- 10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.
  - Target 10 was nog niet controleerbaar, omdat het meetsysteem nog niet gereed was.
- 11. 20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.
  - Target 11 was niet controleerbaar, omdat uit een controle door de afdeling Middelen en Control bleek dat niet bij alle inrichting- en onderhoudsplannen goed was vast te stellen wanneer de uitvoering had plaats gevonden of wanneer de uitvoering gepland stond.

De targets die nog niet 'rekenkamerproof' waren en targets waarbij een nieuw meet- en registratiesysteem gebruikt wordt, heeft de rekenkamer beoordeeld aan de hand van het normenkader zoals opgenomen in bijlage 1.

Het college heeft de realisatie van de collegetargets verantwoord in de eindverantwoording 2022. De rekenkamer heeft de realisatie van de targets die 'rekenkamerproof' zijn onderzocht aan de hand van normen ten aanzien van controleerbaarheid en juistheid. De rekenkamer heeft vastgesteld in hoeverre het target is gehaald (realisatie ≥100%), bijna is gehaald (realisatie (80% tot 100%), of niet is gehaald (realisatie < 80%). Deze schaal hanteert de rekenkamer sinds de collegeperiode 2002-2006.

De rekenkamer heeft ook beoordeeld of in de eindverantwoording een toelichting op het wel of niet halen van de eindtarget is opgenomen. Hierbij gaat het om de vraag of de toelichting genoeg aanknopingspunten bevat voor de raad om het debat met het college te voeren. Voor dit debat is het van belang dat het college toelicht welke inspanningen op welke manier hebben bijgedragen aan het bereiken van het doel. Dat inzicht is voor de gemeenteraad van belang om zich een oordeel te kunnen vormen over de effectiviteit van het door het college gevoerde beleid. De rekenkamer heeft geen inhoudelijk toetsing gedaan op de toelichting. Voor deze beoordeling zijn de normen en criteria zoals opgenomen in tabel 2-1 gebruikt.

De rekenkamer heeft alleen gekeken naar toelichtingen in de eindverantwoording; een eventuele toelichting in andere documenten, zoals voortgangsrapportages, heeft de rekenkamer niet beoordeeld.

tabel 2-1: normen ten aanzien van de toelichting bij de realisatie van collegetargets

norm

de realisatie van het collegetarget is voldoende volledig toegelicht

criteria

- is er een toelichting?
- is er voldoende volledig toegelicht waarom het target wel/niet is gehaald?
- is er voldoende volledig toegelicht wat men heeft gedaan om het beoogde doel te halen?

2-4 bevindingen per collegetarget

In deze paragraaf wordt per collegetarget de beoordeling van eindrealisatie beschreven. Wanneer nodig zijn eventuele aandachtpunten genoemd, zoals over de controleerbaarheid en juistheid van de collegetargets (zie paragraaf 2-3).

2-4-1 target 1: CO_2

collegetarget 2022

De stijging van de CO_2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO_2 -reductie in 2030, gemeten ten opzichte van het jaar 1990.

realisatie 2022

Conform het definitieboekje is er voor het collegetarget geen emissiecijfer voor 2021 beschikbaar. De extrapolatie voor 2021 is gemaakt door de DCMR op basis van ontwikkelingen in de verschillende sectoren. Vanwege onzekerheden in de schatting is een bandbreedte aangehouden. De totale uitstoot in 2021 is naar verwachting minimaal 28,3 Mton en maximaal 30,8 Mton. Ook met het maximum van 30,8 Mton, dus rekening houdend met de onzekerheidsmarge de meest ongunstige uitkomst, is de realisatie lager dan de nulmeting in 2017 van 31,8 Mton. Daarmee is het doel om in deze collegeperiode een dalende trend te realiseren gehaald.

In de toelichting van de eindverantwoording is opgenomen dat de rapportages van DMCR laten zien dat de jarenlange stijging van de CO_2-uitstoot in Rotterdam is omgebogen naar een gestaag dalende trend. Volgens het college komt dit mede door de 55 klimaatdeals die zijn gesloten sinds de start van het Rotterdamse Klimaatakkoord van 2019. Daarnaast is het target volgens het college gehaald door externe invloeden zoals het (tijdelijk) stilleggen van kolencentrales. Met deze toelichting heeft het college voldoende volledig toegelicht waarom het collegetarget is gehaald.

2-4-2 target 2: luchtkwaliteit

collegetarget 2022
Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO_2 wordt overschreden.

realisatie 2022
Uit de Monitoringsrapportage NSL 2021 blijkt dat de grenswaarde voor NO_2 in 2020 op geen enkele plek in Nederland is overschreden.[2] Er is dus ook geen overschrijding van de grenswaarde in Rotterdam. Daarmee is de target gehaald.

Volgens de toelichting van het college is het target gehaald door de maatregelen uit de koersnota Schone Lucht, de stimuleringsregeling voor elektrische bestelauto's en minder rijstroken voor auto's in de Maastunnelcorridor. Met deze toelichting heeft het college voldoende volledig toegelicht waarom het collegetarget is gehaald.

2-4-3 target 3: bijstand

collegetarget 2022
Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2021) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.

realisatie 2022
Het aantal bijstandsuitkeringen op 31 december 2021 is 34.624. Daarmee is de beoogde daling van 37.667 naar 30.000 niet gehaald. Het collegetarget is voor 40% gerealiseerd.

In de toelichting op de eindverantwoording is opgenomen dat het aantal Rotterdammers in de bijstand in deze collegeperiode eerst daalde en vervolgens steeg. De gezondheidscrisis als gevolg van de uitbraak van het coronavirus en de daaropvolgende economische crisis hebben volgens het college hieraan bijgedragen. Het college heeft in de eindverantwoording toegelicht welke maatregelen zijn genomen voor de coronacrisis, middels het beleidskader mensenwerk. Ook beschrijft het college de maatregelen die tijdens de crisis zijn genomen, zoals ondersteuning in inkomens- en baanzekerheid en het opleiden van mensen. Met deze toelichting heeft het college de realisatie van het collegetarget voldoende volledig toegelicht.

2-4-4 target 4a: statushouders inburgeringstraject

collegetarget 2022
80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject.

aandachtspunten
Bij de beoordeling van de mijlpaal van 2019 door de rekenkamer bleek dat het registratiesysteem van het target niet voldoende betrouwbaar was, omdat de startdata op de cursusovereenkomsten deels niet overeen kwamen met de geregistreerde startdata. Het collegetarget was daarom niet controleerbaar. In december 2021 heeft afdeling Middelen en Control een aanvullende controle gedaan op de dossiers. Uit de

2 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 'Monitoringsrapportage NSL 2021, Stand van zaken Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit'. Bilthoven, 15 december 2021, p. 22.

controle van een deel van de steekproef bleek dat bij 39% van de dossiers een overeenkomst ontbrak en 36% van de aanwezige overeenkomsten de startdatum niet volledig juist was. Omdat een betrouwbaarheidspercentage van 95% niet meer gehaald kon worden, is niet de volledige steekproef gecontroleerd. Doordat te veel dossiers niet juist zijn, is het target ook nu niet rekenkamerproof.

realisatie 2022
De rekenkamer heeft de realisatie van 2022 niet gecontroleerd, omdat het target niet controleerbaar is. In de toelichting van de eindverantwoording stelt het college zelf dat de realisatie onder de streefwaarde ligt en dat het target dus niet gehaald is.

Volgens het college komt het niet behalen van het target mede door de coronacrisis, waardoor de start van trajecten (bijvoorbeeld in groepsverband) werd bemoeilijkt. Volgens het college was het ook een probleem dat de gemeente niet kon afdwingen dat statushouders zich op tijd inschreven voor het inburgeringstraject. Ook speelde volgens het college mee dat de inwerkingtreding van de Wet Inburgering naar 2022 verschoof. Met deze toelichting heeft het college het niet halen van het target voldoende volledig toegelicht.

2-4-5 target 4b: statushouders bijstand

collegetarget 2022
Samen met aanvullende maatregelen gericht op arbeidstoeleiding, zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022, leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1.854 naar 1.455.

aandachtspunten
Bij de beoordeling van de mijlpaal voor 2019 constateerde de rekenkamer dat het college dynamische meetresultaten afzette tegen statische targets. De meetresultaten zijn dynamisch, doordat de IND met terugwerkende kracht statussen toekent of intrekt waardoor personen met terugwerkende kracht binnen of buiten de doelgroep vallen. In de eindverantwoording heeft het college dit gecorrigeerd en gebruik gemaakt van dynamische targets. De actuele nulmeting is bijgesteld van 1.862 naar 1.854 bijstandsuitkeringen voor statushouders. Het collegetarget is door deze aangepaste nulmeting bijgesteld van 1.462 naar 1.455 bijstandsuitkeringen.

realisatie 2022
Uit de eindverantwoording blijkt dat het aantal statushouders met een bijstandsuitkering op 31 december 2021 2.180 was. Daarmee is er sprake van een stijging van 318 personen in plaats van een daling. De realisatie van het targets is -82% en het target is dus niet gehaald.

Volgens het college is het aantal bijstandsgerechtigde statushouders gestegen sinds de coronapandemie. Het college zet “extra dedicated jobhunters en jobcoaches” in om statushouders te blijven ondersteunen. Met deze toelichting is het niet realiseren van het collegetarget voldoende volledig toegelicht.

2-4-6 target 5: schulden

collegetarget 2022
Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

aandachtspunten
Volgens het definitieboekje worden burgers die zich in 2019 melden, maar in 2020 een trajectplan ondertekenen meegeteld in de realisatie voor 2019. Deze werkwijze is ook toegepast op de trajecten van 2021, waardoor de realisatie van 2019 (3.548) en 2020 (4.051) iets gestegen is ten opzichte van eerdere rapportages. De realisatie voor 2021 is 3.861.

realisatie 2022
Uit de verantwoording blijkt dat er tijdens de collegeperiode in totaal 11.460 trajecten zijn gestart. Het collegetarget is daarmee voor 76% gerealiseerd en dus niet gehaald.

In de toelichting van de eindverantwoording is opgenomen dat door de coronamaatregelen het bereik vanaf 2020 onder forse druk kwam te staan. De coronamaatregelen zorgden er namelijk voor dat het contactleggen heel lastig was. Ook zorgden steun- en coulancemaatregelen van zowel het rijk als de gemeente er soms voor dat de urgentie minder groot was om hulp te zoeken. Volgens het college heeft men in Rotterdam tegen de landelijke trend in een stijgend aantal aanmeldingen voor schulddienstverlening weten te realiseren. Met deze toelichting is voldoende volledig toegelicht waarom het collegetarget niet is gehaald.

2-4-7 target 6: onderwijs

collegetarget 2022
Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau:

a Het percentage 3-jarige doelgroep-peuters dat gebruik maakt van het extra aanbod ‘spelen en leren’ blijft minimaal gelijk (89%)

De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt. Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2022 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:
b voor taal: stijging van 54,9% naar 56,9%;
c voor lezen: stijging van 60,9% naar 67,4%;
d voor rekenen: stijging van 34,8% naar 37,8%.

e Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.
f Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18% in 2021.

Dit collegetarget is dus een samengestelde doelstelling, die uit streefwaarden voor zes indicatoren is opgebouwd.

aandachtspunten
Onderdeel 6d van het collegetarget betreft volgens het definitieboekje het referentieniveau voor rekenen 1S. Vanaf 2019 is dit niveau door DUO samengenomen met het niveau 2F, omdat de scores door scholen niet altijd apart worden geregistreerd. De score voor referentieniveau 1S is vanaf 2019 dus niet meer beschikbaar. Daardoor is er geen goede vergelijking meer mogelijk met het collegetarget.

Bij de formulering van het collegetarget heeft het college bij de onderdelen a, e en f niet goed rekening gehouden met de tijdige beschikbaarheid van de data. Daardoor is de realisatie van deze onderdelen nog niet bekend. Ook is in het schooljaar 2019-2020 geen eindtoets afgenomen, waardoor er voor de onderdelen b, c en d in dat jaar geen realisatie is.

realisatie 2022
De eindwaarden van het collegetarget zijn niet bekend, dus de rekenkamer kan niet beoordelen of het collegetarget is gehaald.

In de eindverantwoording maakt het college enkel voor de onderdelen b, c en d duidelijk waarom er geen bruikbare data voor het eindtarget is. Het college heeft de verschillende onderdelen van het target op de volgende manier toegelicht:

a De deelname aan voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters is volgens het college teruggelopen doordat ouders als gevolg van de coronacrisis wachten met deelname van hun peuter. De gemeente heeft voor onderdeel a 'doelgroeppeuters' een informatiecampagne georganiseerd om het bereik te verhogen. Ook werd de mogelijkheid geboden om van september 2021 tot de zomervakantie 2022 gratis en vrijblijvend kennis te maken met de voorschoolse educatie.
b Het college heeft volgens de toelichting met het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), de schoolontwikkelingsbudgetten en de Dagprogrammering ingezet op het verhogen van de referentieniveaus voor taal, lezen en rekenen (onderdelen b, c en d).
c Zie onderdeel b.
d Zie onderdeel b.
e Voor het onderdeel 6e 'derde leerjaar vo' heeft het college afspraken gemaakt met basisscholen en middelbare scholen over de overdracht van leerlingen van het basisonderwijs naar het middelbaar onderwijs. Ook wordt in samenwerking met de scholen gewerkt aan een procesbeschrijving voor het komen tot een passend schooladvies.
f Volgens het college is de daling van het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt het gevolg van de coronacrisis. Stages en BBL-plekken werden daardoor tijdelijk stopgezet en jongeren kozen minder vaak voor een opleiding binnen tijdelijk gesloten sectoren. De gemeente heeft met scholen, bedrijven en andere instellingen een regionaal actieplan stages opgezet. Ook hebben deze partijen ingezet op een actieve monitoring van het tekort aan stageplekken en leerbanen.

Met deze toelichting is de realisatie, die de rekenkamer niet heeft kunnen beoordelen, wel voldoende volledig toegelicht. Ook heeft het college voldoende volledige toegelicht welke maatregelen zijn ingezet om het collegetarget te realiseren.

2-4-8 target 7: eenzaamheid

collegetarget 2022
De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt met 3 procentpunt van 53% in 2017 tot 50% in 2021.

aandachtspunten
Bij de controle door de rekenkamer van de mijlpalen van 2019 waren er nog geen gegevens van dit target bekend. De rekenkamer heeft de bruikbaarheid van het target daarom nu weer beoordeeld aan de hand van de normen zoals opgenomen in bijlage 1. Bron van de gegevens bij dit target is de gezondheidsmonitor van de GGD, het RIVM en het CBS. De eindmeting is verricht door de afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI) van de gemeente. Bij de eindmeting is gebruik gemaakt van dezelfde onderzoeksmethoden als bij de meting van de gezondheidsmonitor. Opnieuw is de eenzaamheidsschaal van De Jong-Gierveld gebruikt en de meting heeft ook in het najaar plaatsgevonden. Ook de steekproef is op dezelfde manier getrokken. De target voldoet daarmee nu aan de normen van controleerbaarheid (zie bijlage 1).

realisatie 2022
Uit de eindmeting blijkt dat 54,9% van de ouderen (65+) matig tot ernstig eenzaam is. Het target is niet gehaald en de realisatie is -63%.

In de toelichting van de eindverantwoording is opgenomen dat vanwege de coronapandemie de eenzaamheid onder ouderen is gestegen “ondanks alle (extra) acties/inzet vanuit Rotterdammers, welzijn, de Coalitie Erbij Rotterdam, de lijnorganisatie en het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer.” Volgens het college speelde de angst van ouderen om op pad te gaan daarin een rol. Het college heeft met verschillende voorbeelden toegelicht waaruit de inzet bestaat om eenzaamheid terug te dringen, zoals een huisbezoek 75+ aan de voordeur of digitaal een kopje koffie drinken. Met deze toelichting is de realisatie van het target voldoende volledig toegelicht.

2-4-9 target 8: taaltrajecten

collegetarget 2022
19.000 toegankelijke taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers.

aandachtspunten
Voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 oktober 2021 zijn de gegevens bekend. Voor de resterende periode tot en met eind 2022 is een prognose gemaakt op basis van inschattingen van de aanbieders van de taaltrajecten. De rekenkamer heeft de onderbouwing van de prognose ontvangen en daaruit blijkt dat de aanbieders hun prognose voldoende hebben onderbouwd. Met de coronamaatregelen is mogelijk wel sprake van een te hoge inschatting door de aanbieders. Daarom heeft de gemeente de inschatting van de aanbieders bijgesteld naar 75%. Daarmee houdt de ambtelijke prognose voldoende rekening met deze onzekerheid.

Bij de controle van de eindverantwoording heeft de rekenkamer de gegevens van de gemeente gecontroleerd. Bij deze controle is een aantal logische analyses gedaan die aansluiten bij de gegevens, zoals controle op dubbele waarden, volledigheid, datums en aansluitingen. Dit zijn uitwerkingen van het criterium ‘het bronbestand is

betrouwbaar' (zie bijlage 1). Op basis van deze controle beoordeelt de rekenkamer het bronbestand als betrouwbaar.

realisatie 2022
De realisatie van het collegetarget inclusief de prognose is 21.417 taaltrajecten. Daarmee is het collegetarget gehaald.

Volgens de toelichting van het college is het target gehaald door te werken aan toeleiding naar taaltrajecten door middel van campagnes, het opzetten van een platform en bewustwording van professionals. Ook is er gezorgd voor een goed verloop van de taaltrajecten door middel van het aansluiten bij doelen en niveau van de deelnemers, begeleiding van de deelnemers en het faciliteren van digitale lessen. Met deze toelichting heeft het college voldoende volledig toegelicht waarom het collegetarget is gehaald.

2-4-10 target 9: jeugdhulp

collegetarget 2022
Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.

aandachtspunten
Bij de beoordeling van de mijlpalen voor 2019 was het collegetarget jeugdhulp niet 'rekenkamerproof', omdat het bronbestand niet betrouwbaar was. De werkwijze is sindsdien aangepast. Op basis van productiecijfers van de instellingen en informatie over cliënten die ambulante zorg kregen werd het aantal cliënten op de peildata bepaald. De instellingen bevestigden vervolgens of de gerapporteerde cijfers juist waren. De afdeling Middelen & Control heeft in april 2021 een controle uitgevoerd op de Excelbestanden die gebruikt werden bij deze werkwijze, waarbij gecontroleerd is op juistheid, volledigheid, unieke personen en overeenstemming met de bevestiging door de instellingen. De rekenkamer heeft hier een korte review op gepleegd en bevestigde dat de controle door Middelen & Control goed was uitgevoerd.

In december 2021 heeft de rekenkamer de gegevens over 2020 en de eerste helft van 2021 ontvangen. Bij deze bestanden is dezelfde controle uitgevoerd en daarnaast heeft de rekenkamer een aansluiting gemaakt tussen de bestanden van 2020 en 2021. Op die manier is getoetst op het criterium 'het bronbestand is betrouwbaar' uit het normenkader (zie bijlage 1). Dit is een logische analyse die naar verwachting gedaan was door de zorgaanbieder zelf of anders door de gemeente, maar niet eerder gedaan was door de rekenkamer. Uit deze analyse bleek dat de jaren niet goed op elkaar aansluiten. Cliënten die op 31 december 2020 zorg ontvingen, ontbraken in de verantwoording van 2021 en cliënten die volgens de verantwoording van 2021 zorg ontvingen in 2020, ontbraken in de verantwoording van 2020. Uit navraag over deze verschillen bij de instellingen bleek dat de start- en einddatum zorg niet altijd goed in de rapportages staan. De rekenkamer heeft dezelfde toets vervolgens ook voor een aantal andere instellingen en voor de jaren 2018 en 2019 gedaan en daaruit blijkt dat daar ook substantiële verschillen bestaan. De schriftelijke bevestiging van de juistheid van de cijfers blijkt dus niet afdoende om de betrouwbaarheid te garanderen. De gerapporteerde aantallen voor de nulmeting en eindverantwoording zijn daardoor niet betrouwbaar en het target is dus niet 'rekenkamerproof'.

De bevindingen van de rekenkamer laten onverlet dat de gemeente een flinke inzet heeft gepleegd om de benodigde informatie op orde te krijgen en dat hierbij zonder meer serieuze vooruitgang is geboekt. Tegelijkertijd maakt de complexiteit van de informatievergaring ten behoeve van dit target, dat controles op de juistheid van brongegevens echt nodig zijn.

realisatie 2022
In de verantwoording van het college is de nulmeting aangepast naar 245 en is de realisatie op 31 december 2021 177. Om de stand op 31 december te berekenen is het laatste half jaar geëxtrapoleerd. Uit de controle van de rekenkamer (zie hierboven) blijkt dat er een foutmarge is van circa 30%. Op basis van de cijfers die het college hanteert, lijkt het college resultaten geboekt te hebben, maar dit is niet met zekerheid vast te stellen. Binnen de onzekerheidsmarge is het ook mogelijk dat er sprake is van een stijging.

In de toelichting geeft het college aan dat het heeft ingezet op een daling van jeugdigen in instellingen door inzet op ambulantisering en het stimuleren van jeugdhulp in meer gezinsgerichte situaties. Deze inzet verklaart volgens het college de dalende trend die ook te zien is in CBS-cijfers. Het college maakt echter niet duidelijk waaruit de inzet bestaat. Met deze toelichting is de realisatie van het collegetarget onvolledig toegelicht.

2-4-11 target 10: waterbestendigheid

collegetarget 2022
Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 86,7% naar 90%.

aandachtspunten
Bij de beoordeling van de mijlpalen van 2019 door de rekenkamer was het meetsysteem nog niet gereed. Het target was daarmee nog niet controleerbaar. In het najaar van 2020 is het meetsysteem gereed gekomen en aan de rekenkamer gepresenteerd. Het meetsysteem is ontwikkeld door en eigendom van externe partijen. De rekenkamer heeft een aantal keer een toelichting gehad op de systematiek en aanvullende informatie over de methode ontvangen. Daaruit blijkt ook dat het algoritme nog in ontwikkeling is. De meetmethode is niet door de rekenkamer zelf getoetst, maar de rekenkamer ziet op grond van de toelichting en de informatie die is verstrekt geen reden om te twijfelen aan de betrouwbaarheid.

In het voorjaar van 2021 is het definitieboekje van het collegetarget nog op een aantal punten aangepast. Op 21 april 2021 is de raad is hierover geïnformeerd door de wethouder in een brief. De aanpassingen hadden onder meer betrekking op de definitie van het collegetarget, waaronder de afbakening van het target tot bestaande bouw. De raad is met deze brief ook geïnformeerd over de aanpassing van de nulmeting van 88% naar 86,7%. Daarbij is er voor gekozen om de target te handhaven op 90%. De benodigde inspanning is daardoor vergroot van een stijging van 2 procentpunt naar 3,3 procentpunt.[3]

3 Wethouder Handhaving, Buitenruimte, Integratie en Samenleven, brief aan Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte inzake 'Voortgang collegetarget 10, afdoening toezegging 20bb17551', 21 april 2021.

Volgens het definitieboekje wordt gebruik gemaakt van een verwachtingsvoorspeller om de realisatie tot en met maart 2022 te berekenen. Uit de controle van afdeling Middelen en Control blijkt dat het niet mogelijk is om te bepalen of geplande projecten tijdig uitgevoerd worden. Daarom is de verwachtingsvoorspeller niet meegenomen in de eindverantwoording, maar is de realisatie van 2021 als eindcijfer verantwoord.

realisatie 2022
De realisatie van het collegetarget is de stand in 2021, namelijk 89,8%. Het collegetarget is daarmee bijna gehaald (doelbereiking: 92%).

In de eindverantwoording gebruikt het college de oude nulmeting van het collegetarget, waardoor het lijkt of het collegetarget een stijging van 2 procentpunt is. Zoals hierboven vermeldt, is de target tussentijds verhoogd. Daarnaast maakt het college niet goed duidelijk dat de target tussentijds verhoogd is. Het college wekt daarmee onterecht de indruk dat het collegetarget gehaald is.

Het college heeft niet toegelicht waarom het collegetarget bijna gehaald is. Het college heeft in de eindverantwoording wel toegelicht welke maatregelen genomen zijn om panden waterbestendig te maken, zoals de aanleg van waterbergingen en waterbuffers op of onder pleinen en een regentonnenactie. Met deze beperkte toelichting is de realisatie van het collegetarget onvolledig toegelicht.

2-4-12 target 11: groen

collegetarget 2022
20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

aandachtspunten
Bij het beoordelen van de mijlpalen 2019 was het target niet controleerbaar, omdat niet bij alle inrichting- en onderhoudsplannen goed was vast te stellen wanneer de uitvoering had plaatsgevonden of wanneer de uitvoering gepland stond.[4] De meetmethode is daarom aangepast, waarna de afdeling Middelen en Control hier eind 2020 een controle op heeft uitvoerde. De uitkomsten van deze controle en de rapportage hierover zijn gedeeld met de rekenkamer, waarna de target is beoordeeld als controleerbaar. De raad is op 2 november 2020 door de wethouder geïnformeerd over de bijgewerkte uitwerking van het target in het definitieboekje, waarbij gedeeld werd dat de nieuwe methodiek voldoet aan de normen van de rekenkamer.[5]

Voor de eindmeting is een aanvullende controle gedaan door afdeling Middelen en Control. Deze controle betrof de subsidies voor groene daken die verstrekt zijn na de laatste luchtfoto in 2021 en de vastgestelde Voorlopig Ontwerpen (VO) die nog niet gecontroleerd konden worden bij de vorige controle. De groene daken zijn gecontroleerd aan de hand van subsidies voor groene daken waarvan de beschikking deze collegeperiode is afgegeven. De vaststelling van de VO's is gecontroleerd aan de hand van e-mails voor het uitzetten van de VO's. De uitkomst van de controles was gelijk aan de verantwoording van de beide onderdelen. Op de controle van afdeling

4 Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'tussentijdse beoordeling collegetargets', 17 juni 2020, p. 12.

5 Wethouder Handhaving, Buitenruimte, Integratie en Samenleven, brief inzake 'aanpassing meetmethodiek collegetarget 20 ha groen erbij', kenmerk 20bb016191, 2 november 2020.

Middelen en Control heeft de rekenkamer een review gepleegd en bevestigd dat de controle goed was uitgevoerd.

realisatie 2022
Zoals beschreven in het definitieboekje betreft de realisatie van het target groen verschillende onderdelen. De toename van 91.200 m^2 vierkante meter groene daken tot en met april 2021 is vastgesteld met behulp van luchtfoto's. Voor de periode 1 mei 2021 tot en met 30 november 2021 is subsidie verstrekt voor 2.807 m^2 groene daken. Daarnaast is er in de collegeperiode 43.472 m^2 groen bijgekomen door uitgevoerde inrichtings- en onderhoudsplannen. De laatste categorie betreft de planvoorraad van VO's die zijn vastgesteld op uiterlijk 30 november 2021 én waarvan de uitvoering al gestart is of start in uiterlijk 2023. Dit betreft 77.800 m^2.

tabel 2-2: toename groen in m2 2018 t/m 2022

onderdeel toename groen	aantal m^2
groene daken luchtfoto's 2018-2021	91.200 m^2
groene daken subsidies mei tot en met november 2021	2.807 m^2
uitgevoerde inrichting- en onderhoudsplannen	43.472 m^2
vastgestelde VO's inrichtingsplannen	77.800 m^2
totaal	215.279 m^2

In totaal wordt er 21,5 ha groen toegevoegd. Daarmee is het target gehaald.

Het college heeft toegelicht dat er door middel van inrichtingsplannen ongeveer 200 straten en pleinen groener zijn gemaakt. Door middel van de subsidie klimaatadaptatie zijn is meer groen in tuinen en op daken aangelegd. Ook heeft het college samengewerkt met buurtverenigingen, corporaties en woningeigenaren bij het realiseren van het collegetarget. Met deze toelichting is de realisatie van het collegetarget voldoende volledig toegelicht.

2-4-13 target 12: woningbouw

collegetarget 2022
Binnen vier jaar start de bouw van 18.000 nieuwe woningen.

realisatie 2022
De realisatie van het collegetarget is 15.154 per 31 december 2021. Daarmee is het collegetarget voor 84% gehaald.

Het college heeft in de eindverantwoording toegelicht dat het target niet helemaal gehaald is doordat de start bouw van sommige woningen vertraging heeft opgelopen door onder meer schaarse materialen en bezwaarprocedures. Volgens het college zijn het Woningbouwakkoord en het Doorbouwmanifest gesloten om de woningbouw te versnellen. Het college heeft daarmee toegelicht wat ze gedaan heeft om het beoogde doel te halen. Met deze toelichting is de realisatie van het collegetarget voldoende volledig toegelicht.

2-4-14 target 13: veiligheid

collegetarget 2022

a Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108.
b De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.
c De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

realisatie 2022

a De Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft in 2022 een gemiddelde score van 110 en is daarmee hoger dan de gemiddelde score van 108 in 2018. Dit onderdeel van het collegetarget is gehaald.
b De gemiddelde score van de 18 wijken die 2018 die in 2018 lager dan 100 scoorden op de Veiligheidsindex is gestegen van 88 naar 93. De gemiddelde score is verbeterd, dus dit onderdeel van het collegetarget is gehaald.
c De score op de Veiligheidsindex is voor vier van de vijf wijken gestegen met meer dan 5 punten ten opzichte van 2018. Tarwewijk is gestegen 73 naar 89, Oude Westen van 87 naar 99, Hillesluis van 77 naar 88 en Bloemhof van 84 naar 91. Voor de wijk Carnisse is er sprake van een daling van 1 punt van 86 naar 85. Dit onderdeel van het collegetarget is dus voor 80% gehaald.

De eerste twee onderdelen zijn voor 100% gehaald en het derde onderdeel voor 80%. De totale realisatie is 93% en daarmee is het target bijna gehaald.

Het college heeft toegelicht welke maatregelen zijn genomen om de veiligheid in de stad te verbeteren. Daarbij noemt het onder meer de inzet van extra handhavers, een gebiedsgerichte aanpak in focuswijken en investeringen in de sociale infrastructuur door de inzet van jongerenwerk. In de wijk Carnisse is de beoogde doelstelling niet gehaald. Het college heeft niet toegelicht waarom dit onderdeel niet is gehaald. Wel noemt het college dat het heeft ingezet op zichtbare aanwezigheid van de overheid in deze wijk door middel van een stadsmarinier en spreekuren van de burgemeester. Het college heeft twee onderdelen van het collegetarget voldoende volledig toegelicht en één van de onderdelen van het collegetarget onvolledig toegelicht. De rekenkamer beoordeelt het collegetarget daarom als onvolledig toegelicht.

2-4-15 target 14: burgerparticipatie

collegetarget 2022

a Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode. Dit aandeel stijgt van 30% in 2019 naar 35% in 2021.
b Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun

leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode. Dit aandeel stijgt van 21% in 2019 naar 25% in 2021.[6]

realisatie 2022

Uit de Omnibusenquête die is uitgevoerd door de gemeentelijke afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI) volgt de volgende realisatie:

a In 2021 vindt 25% van de Rotterdammers dat er voldoende of ruim voldoende gelegenheid is om mee te denken. Dit onderdeel van het collegetarget is niet gehaald. In plaats van een stijging van 5 procentpunt is sprake er een daling van 5 procentpunt. De doelbereiking is dus -100%.

b In 2021 vindt 17% van de Rotterdammers dat er voldoende of ruim voldoende gelegenheid is om mee te denken. Dit onderdeel van het collegetarget is niet gehaald. In plaats van een stijging van 4 procentpunt is er sprake een daling van 4 procentpunt. De doelbereiking is dus -100%.

Bij beide onderdelen is de realisatie -100%. Het collegetarget is dus niet gehaald.

Volgens het college heeft de coronapandemie duidelijk invloed op de realisatie van het target, omdat er door de maatregelen kon er minder worden meegedacht en meebesloten. Ook waren de medewerkers van de gemeente minder zichtbaar in de stad. Het college heeft toegelicht dat er verschillende maatregelen genomen zijn om het target te halen, waaronder een plan van aanpak voor burgerinitiatieven, een nieuw participatieplatform ‘Mijn Rotterdam’ en gebiedsgerichte aanpakken waarin samengewerkt wordt met bewoners. Daarmee is het collegetarget voldoende volledig toegelicht.

2-5 overzicht beoordeling collegetargets

Tabel 2-3 bevat het overzicht van de realisatie van de targets. Voor de targets 4a en 9 geldt dat gegevens niet controleerbaar zijn, waardoor de juistheid van de verantwoording niet is vast te stellen. De eindwaarden van target 6 zijn niet bekend, waardoor de rekenkamer niet kan beoordelen of het target is gehaald. In de vierde kolom is voor de controleerbare targets de doelbereiking in procenten weergegeven. Afhankelijk van de formulering van het target kan de doelbereiking ook minder dan 0% zijn of meer dan 100% zijn.[7] In de vijfde kolom staat of het college in de eindverantwoording een toelichting heeft gegeven op de realisatie van het target.

6 Voor de nulmeting en streefcijfers zie: College van B & W, brief inzake ‘nulmeting en streefcijfers collegetargets inzake burgerparticipatie’, kenmerk 19bb20107, 10 september 2019.

7 Bijvoorbeeld bij collegetarget 1 CO^2 is de doelstelling (een dalende trend in CO^2 uitstoot) gehaald of niet gehaald, terwijl bij target 11 groen (20 hectare extra groen) meer of minder gerealiseerd kan worden dan de doelstelling.

Rekenkamer ROTTERDAM

tabel 2-3: bevindingen per target eindverantwoording college 2022

target	controleerbaar	juist	doelbereiking*	toelichting
1. CO_2	ja	ja	100%	voldoende volledig
2. luchtkwaliteit	ja	ja	100%	voldoende volledig
3. bijstand	ja	ja	40%	voldoende volledig
4a. statushouders – inburgering	nee	onbekend	onbekend	voldoende volledig
4b. statushouders – bijstand	ja	ja	-79%	voldoende volledig
5. schulden	ja	ja	76%	voldoende volledig
6. onderwijs	-	-	onbekend	voldoende volledig
7. eenzaamheid	ja	ja	-63%	voldoende volledig
8. taaltrajecten	ja	ja	113%	voldoende volledig
9. jeugdhulp	nee	onbekend	onbekend	onvoldoende volledig
10. waterbestendigheid	ja	ja	92%	onvoldoende volledig
11. groen	ja	ja	108%	voldoende volledig
12. woningbouw	ja	ja	84%	voldoende volledig
13. veiligheid	Ja	ja	93%	onvoldoende volledig
14. burgerparticipatie	Ja	ja	-100%	voldoende volledig

* ≥100% = gehaald; 80 tot 100% = bijna gehaald; < 80%= niet gehaald

Rekenkamer
ROTTERDAM

Rekenkamer ROTTERDAM

3 twintig jaar meetbare doelen

3-1 inleiding

In 1998 is het college van Rotterdam gaan werken met meetbare doelen, met de belofte van de bestuurders dat zij aangesproken konden worden op de resultaten die ze boekten.[8] Vanaf 2002 is op initiatief van de raad deze systematiek verder uitgewerkt, met betrokkenheid van de rekenkamer. Deze systematiek wordt anno 2022 nog steeds gebruikt, onder de naam 'collegetargets'. In dit hoofdstuk blikt de rekenkamer terug op twintig jaar 'meetbare doelen'.

indeling hoofdstuk

In dit hoofdstuk geeft de rekenkamer in paragraaf 3-2 een typering van de targets en wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel targets er per collegeperiode gebruikt werden. Paragraaf 3-3 beschrijft de verschillende fases in het gebruik van de targets tijdens een collegeperiode, namelijk de opzet ervan, het beoordelen van mijlpalen en de eindverantwoording. Hoe de opeenvolgende colleges en raden met de collegetargets omgingen, staat beschreven in paragraaf 3-4. Paragraaf 3-5 beschrijft de rol van de rekenkamer in de systematiek van de meetbare doelen.

3-2 ontstaan en ontwikkeling targets

3-2-1 introductie targets, discussie over targets

In de collegeperiode 1998-2002 werkte het college met 41 bakens als doelen in het collegeprogramma. Doel was "het inzichtelijk maken en verantwoorden van beleidsuitkomsten en effecten".[9] In het rapport 'Bakens in de mist' zette de rekenkamer vraagtekens bij de opzet en waarde van de bakens. Het college stelde in zijn eindverantwoording dat het 'de kritiek ter harte nam' en dat het gebruikt zou worden 'om te komen tot een nieuw stelsel van meetbare doelstellingen'.[10] Vervolgens werd in de collegeperiode 2002-2006 gestart met het werken aan een systematiek van 'meetbare doelstellingen'. Op verschillende momenten is er door de rekenkamer en ook door raad en college gereflecteerd op het gebruik van de collegetargets.

In de eerste twee collegeperiodes waarin de rekenkamer de (voortgang van de) collegedoelen beoordeelde (2002-2006 en 2006-2010), sprak de rekenkamer zich herhaaldelijk positief uit over het gebruik van de collegetargets. Enkele voorbeelden uit jaarverslagen en rapporten staan in het onderstaande kader.

8 Rekenkamer Rotterdam, 'Bakens in de mist, Resultaatmeting collegeprogramma 1998-2000'. Rotterdam, oktober 2002, p. 83.

9 Gemeenteraad Rotterdam, Raadsvoorstel 'Rapport 'Gedreven en vasthoudend'; evaluatie Rekenkamer Rotterdam 1998-2001', 26 augustus 2002, p. 2-3.

10 College van B&W, Verantwoording collegebeleid 1998-2002, 21 december 2001, p.2.

voorwoord Resultaten Tellen 2003

"Het vorig jaar aangetreden College heeft, evenals het vorige College, aan haar programma voor de stad tientallen meetbare doelen gekoppeld. De Rekenkamer Rotterdam heeft ook nu waardering voor deze aanpak. Een lijst met meetbare doelen maakt het voor bestuur en stad helder wat de gemeente op hoofdlijnen beoogt en wat het bestuur van jaar tot jaar wil realiseren. Woorden noch daden, doch resultaten komen centraal te staan. Naast de traditionele aandacht voor de verdeling van het geld (de begroting) stijgt de aandacht voor de besteding ervan (de rekening), wat daarvoor gepresteerd is (het jaarverslag) en wat daarmee bereikt wordt in de samenleving."[11]

jaarverslag 2005

"Deze situatie was in 2005 nog steeds uniek in het openbaar bestuur: een College dat concrete resultaten belooft en verantwoordt en een Gemeenteraad die de kwaliteit van de verantwoording hierover aan een onafhankelijke toets onderwerpt alvorens het politieke debat van start gaat."[12]

In de reactie op het rapport over de mijlpalen van 2007 gaf het college aan zich "afrekenbaar op te stellen". De rekenkamer sprak vervolgens zijn zorgen uit over het gebruik van de term 'afrekenen', omdat cijfers dan direct bepalend werden voor het succes of falen van het college. De rekenkamer benadrukte het belang van het verhaal achter de cijfers, waarbij het een kwestie was van aanspreekbaar zijn op de resultaten en niet van afrekenen. De rekenkamer schreef daarbij: "Wij zijn een rekenkamer, geen afrekenkamer."[13]

Tijdens een congres naar aanleiding van het tienjarig bestaan van de Rekenkamer Rotterdam in 2008 benadrukten de sprekers de verschillende voor- en nadelen van het werken met targets. Volgens Bert Cremers, voorzitter van de toenmalige deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek, leidde targetsturing tot perverse effecten, gebrek aan flexibiliteit, minder degelijk voorbereid politiek debat en bevordering van het kortetermijndenken. Anderzijds gaven targets focus, stuurde het de inzet van middelen en werd de publieke verantwoording gefaciliteerd. Universitair hoofddocent Henk Klaassen noemde het ontstaan van New Public Management als belangrijke context voor aandacht voor outputsturing en het gebruik van targets. Hij stelde dat het toepassen van de managementprincipes van de private sector in de publieke context lastig blijft doordat de gemeente te maken heeft met meervoudige beleidsproducten en de betrokkenheid van veel actoren.[14]

In 2010 vond er een rondetafelbijeenkomst plaats waar het college en de rekenkamer het 'resultaatgerichte besturingsmodel' van de gemeente evalueerden. Belangrijke uitkomst was dat de doelen op een te "laag" niveau zaten, namelijk op dat van prestaties (output). De wens van college en raad was om meer te sturen op maatschappelijke effecten (outcome).[15] In een notitie naar aanleiding van deze bijeenkomst schetste de rekenkamer een ideaaltype van het sturings- en monitoringsmodel. Centraal daarin stond het streven om de collegedoelstellingen voortaan te formuleren in termen van te realiseren maatschappelijke effecten. Omdat

11 Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, nulmeting collegeprogramma 2002-2006'. Rotterdam, 17 juni 2003, p. 3.

12 Rekenkamer Rotterdam, 'Jaarverslag 2006, onderzoeksplan 2007', 30 maart 2007, p. 6.

13 Rekenkamer Rotterdam, nawoord 'Resultaten tellen, realisatie collegeprogramma in 2007'. Rotterdam, 12 juni 2008.

14 Rekenkamer Rotterdam, 'Gedreven en genuanceerd, tien jaar Rekenkamer Rotterdam 1998-2008', 19 mei 2009, p. 57-59.

15 Rekenkamer Rotterdam, verslag Roundtable Resultaatgericht bestuur, 16 februari 2010, p. 4.

effecten zelf vaak niet meetbaar zijn, worden de effectdoelstellingen vervolgens geoperationaliseerd door effectindicatoren. Daarbij is het belangrijk dat de gemeenteraad de indicator voldoende representatief vindt voor het doel. Ook is het belangrijk dat de gemeente invloed kan uitoefenen op het desbetreffende maatschappelijk probleem.[16]

In 2010 pleitte de rekenkamer er voor om de prioriteiten in het collegeprogramma leidend te laten zijn bij de keuze voor collegetargets. De rekenkamer stelde voor om per prioriteit in het collegeprogramma drie of vier collegetargets op te stellen. Daarbij benadrukte de rekenkamer dat er bij de keuze van de targets zoveel mogelijk aangesloten moest worden op bestaande informatiesystemen vanwege de efficiëntie en de tijdige beschikbaarheid van informatie. Tijdig beschikbare informatie is namelijk een belangrijke basis voor (tussentijdse) verantwoording en bijsturing.[17] Na 2010 is er door de rekenkamer, de gemeenteraad of het college niet meer in een aparte bijeenkomst of publicatie gereflecteerd op de collegetargets.[18]

3-2-2 van 88 naar ongeveer 10: ontwikkeling in aantal targets

In de collegeperiode 2002-2006 stelde het college zes 'topprioriteiten' met 88 'meetbare doelen'. In het rapport over de eindverantwoording van deze doelen deed de rekenkamer de aanbeveling om voortaan meer prioriteit aan te brengen en het aantal meetbare doelen per collegelid te verminderen.[19] In de drie collegeperiodes daarna nam het aantal targets steeds verder af, naar uiteindelijk tien targets in de collegeperiode 2014-2018. Van deze tien targets werd de realisatie van twee targets niet verantwoord. In de collegeperiode 2018-2022 is het aantal targets weer toegenomen naar vijftien.[20]

16 Rekenkamer Rotterdam, notitie 'Resultaat gericht bestuur, een stap verder', 15 september 2010, p. 7-10.

17 Rekenkamer Rotterdam, notitie 'Resultaat gericht bestuur, een stap verder', 15 september 2010, p. 13-14, 23.

18 Wel hebben medewerkers van de rekenkamer een artikel over dit onderwerp geschreven in het TPC (Tijdschrift voor Public Governance, Audit & Control).

19 Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, resultaten collegeprogramma in 2005 en 2002-2006'. Rotterdam, 9 februari 2006.

20 Zowel in de collegeperiodes 2010-2014 als in de periode 2018-2022 is een target gesplitst in twee delen omdat de onderdelen binnen de target inhoudelijk en wat betreft gebruikte informatiesystemen sterk verschillend was.

figuur 3-1: aantal collegetargets per collegeperiode

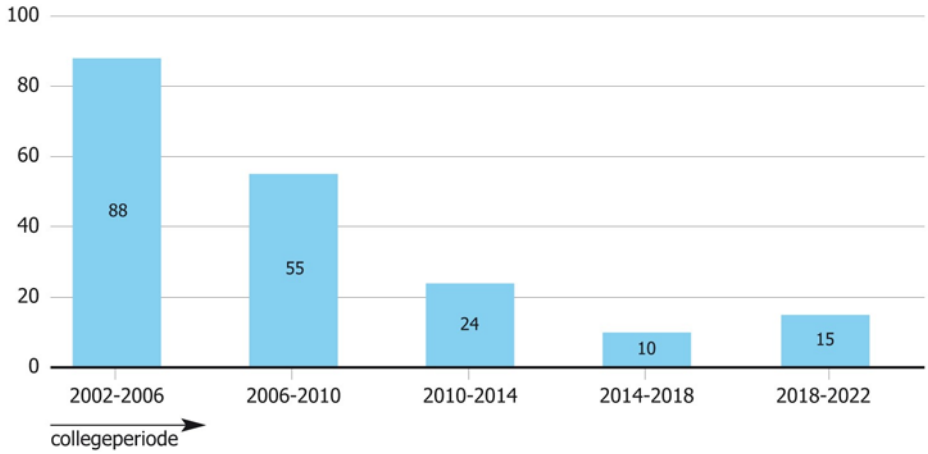

In 2010 reflecteerde de rekenkamer op de vraag welk aantal targets voor een goed politiek debat zou kunnen zorgen. In de notitie 'Resultaat gericht bestuur' schreef de rekenkamer: "Het aantal doelstellingen dient beperkt te blijven (bijvoorbeeld tot maximaal 25) om duidelijke prioriteiten te stellen en een zinvol politiek debat over de doelbereiking van het college te kunnen voeren."[21] Het aantal van 88 en 55 targets in de collegeperiodes voor 2010 werd aan de hoge kant gevonden. Anderzijds stelde de rekenkamer over de 10 targets in de collegeperiode 2014-2018, waarvan er twee niet verantwoord werden, dat "op deze manier geen totaalbeeld gegeven wordt van de mate waarin het college al zijn strategische ambities heeft gerealiseerd."[22] Het optimale aantal targets is ook afhankelijk van het feit of gewerkt wordt met enkelvoudige doelstellingen of samengestelde.

3-3 controle targets

3-3-1 inleiding

Gedurende een collegeperiode zijn er verschillende belangrijke momenten in de controle van en verantwoording over de collegetargets. In de afgelopen twintig jaar werden de uitgewerkte doelstellingen uit het collegeprogramma aan het begin van de collegeperiode door het college verder uitgewerkt en daarna beoordeeld door de rekenkamer. Vervolgens verantwoordde het college de tussentijdse voortgang aan de hand van mijlpalen, die die tevens werden beoordeeld door de rekenkamer. Aan het eind van de collegeperiode verantwoordde het college zich over de mate waarin de collegetargets uiteindelijk waren gerealiseerd. In deze paragraaf bespreken we deze momenten.

3-3-2 'rekenkamerproof': uitwerking en beoordeling targets

In de raadsvergadering van 3 oktober 2002 werd de motie-Sörensen aangenomen waarin het college werd verzocht om de doelstellingen tussentijds afrekenbaar te maken (zie kader).

21 Rekenkamer Rotterdam, notitie 'Resultaat gericht bestuur, een stap verder', 15 september 2010, p. 9.

22 Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'realisatie targets collegeprogramma 2014-2018', 11 januari 2018, p. 3.

motie Sörensen e.a.
Van de heer drs. R. Sörensen e.a. een motie om uit te spreken dat het college van burgemeester en wethouders ook tussentijds wordt afgerekend op de wijze waarop het collegeprogramma wordt uitgevoerd (..)

overwegende:
dat het college van burgemeester en wethouders afrekenbaar moet zijn door de gemeenteraad, ook tussentijds;

verzoekt het college van burgemeester en wethouders:
- per doelstelling helderheid over 0-meting in prestatie indicator te geven;
- alle doelstellingen op te splitsen naar mijlpalen per jaar;
- de nieuwe lijst met doelstellingen, inclusief 0-meting en in ieder geval de mijlpalen voor 2003, binnen 3 maanden aan de gemeenteraad te doen toekomen;
- twee maal per jaar een discussie te houden over de stand van zaken (...)[23]

Vervolgens verzocht de gemeenteraad in november 2002 middels de motie Van Ravesteijn c.s. de rekenkamer om onderzoek te verrichten naar de meetbare doelen. De rekenkamer werd in deze motie verzocht de raad te informeren "over de kwaliteit, kwantiteit en controleerbaarheid van de nulmeting" en de raad jaarlijks bij de behandeling van jaarrekening te informeren over de kwaliteit van de gegevens die het college verstrekt. De rekenkamer heeft dit verzoek van de raad volgens haar eerste rapport over meetbare doelen ‘met genoegen’ ingewilligd.[24]

beoordeling opzet
Bij de eerste beoordeling van de opzet van de collegedoelen oordeelde de rekenkamer over de onderdelen ‘realistisch’, ‘eenduidig’, ‘tijdgebonden’, ‘meetbaar’ en ‘consistent’. De norm ‘consistent’ heeft betrekking op de keuze van het doel: het te verantwoorden resultaat sluit aan bij de doelstelling. De overige onderdelen betreffen de beoordeling van de formulering van het doel. Uit de beoordeling van de rekenkamer bleek dat de doelen consistent, meetbaar en tijdgebonden waren. Veel doelen bleken echter niet eenduidig te zijn: “de gebruikte termen in de doelen zijn voor meerdere uitleg vatbaar, onvoldoende specifiek en/ of onbekend bij de Raad”. Om dit probleem te ondervangen werd door de burgemeester een ‘definitieboekje’ toegezegd, dat in 2004 door het college werd gepubliceerd.[25]

Bij een reflectie op de collegetargets in 2008 constateerde een ambtenaar dat het ‘definitieboekje’ ondertussen meer een ‘definitieboek’ was geworden: “Maar 'Boekje' is wellicht niet het goede woord. Het boek(je) bevat meer dan 100 pagina's. Men zou zich kunnen afvragen of Rotterdam op dit gebied niet doordraait. Is een definitieboek van 100 pagina's nog een werkbaar document? Zijn de definities een instrument bij meetbare doelen of zijn ze zelf tot doel verworden?” Ook bij de terugblik op de collegetargets in 2010 schreef de rekenkamer dat er ondertussen meer sprake was van

23 Gemeenteraad Rotterdam, motie Sörensen c.s.

24 Rekenkamer Rotterdam, ‘Resultaten tellen, nulmeting collegeprogramma 2002-2006’. Rotterdam, 17 juni 2003, p.7.

25 Rekenkamer Rotterdam, ‘Resultaten tellen, nulmeting collegeprogramma 2002-2006’. Rotterdam, 17 juni 2003, p. 8, 21, 41; Rekenkamer Rotterdam, ‘Gedreven en genuanceerd, tien jaar Rekenkamer Rotterdam 1998-2008’, 19 mei 2009, p. 30.

een ‘boek’, waardoor er nieuwe onduidelijkheid ontstond in plaats van meer transparantie. Hoewel de omvang van het definitieboekje niet goed werkbaar meer was, benadrukte de rekenkamer wel het belang van een duidelijke toelichting op de doelen: “Op het moment dat het college ter verantwoording wordt geroepen door de raad mag er geen verschil van inzicht kunnen bestaan over het te bereiken effect.”[26]

In de jaren na 2010 werd het definitieboekje flink dunner. Zo telde het boekje in de collegeperiode 2018-2022 40 pagina’s.[27]Ook het aantal targets was in deze collegeperiode flink lager dan in de periode voor 2010.

Onder meer in 2005 benadrukte de rekenkamer ook het belang van methodische betrouwbaarheid van de targets, omdat “een politiek maatschappelijke beoordeling van, en debat over verantwoorde beleidsresultaten pas zin heeft indien volksvertegenwoordigers en burgers overtuigd zijn van de betrouwbaarheid van de te beoordelen beleidsresultaten.”[28]

beoordeling nulmetingen

Belangrijk onderdeel van het werken met de collegetargets is het gebruik van nulmetingen. In het eerste rapport over ‘meetbare doelen’ in 2003 oordeelt de rekenkamer dat het aantal nulmetingen dat volledig, juist en controleerbaar is, te laag is. “De Rekenkamer wijst er daarnaast op dat indien een niet volledige/juiste nulmeting dan wel een niet controleerbare nulmeting niet gecorrigeerd wordt, deze volgend jaar voor de Raad niet kan dienen als goede meetlat om de dan gepresenteerde beleidsprestaties tegen af te zetten”.[29] Zonder goede nulmeting is het dus niet mogelijk om te beoordelen of er sprake is van een verbetering. De normen die de rekenkamer hanteerde en hanteert ten aanzien van nulmetingen staan in tabel 3-1.

tabel 3-1: normen en criteria nulmeting

norm	criterium
relevant	• de nulmeting is naar aard gelijk aan de target • de nulmeting dekt alle onderdelen van de target
tijdspecifiek	• duidelijk is op welke periode de nulmeting betrekking heeft
tijdig	• de nulmeting is actueel

aandeel bruikbare targets

De beoordeling door de rekenkamer leidt tot targets die wel en targets die niet bruikbaar zijn voor de verantwoording. Al vanaf 2006 wordt geregeld de term ‘rekenkamerproof’ gebruikt voor targets die voldoen aan de normen.[30] De meest actuele versie van de normen staat in bijlage 1. In figuur 3-2 staat het aandeel targets dat beoordeeld wordt als ‘rekenkamerproof’. In de afgelopen twintig jaar was tenminste drie op de vijf targets rekenkamerproof en de laatste twee collegeperioden gold dat voor vier op de vijf targets.

26 Rekenkamer Rotterdam, notitie ‘Resultaat gericht bestuur, een stap verder’, 15 september 2010, p. 17.

27 College van B & W Rotterdam, Uitwerking collegetargets, 4 december 2018.

28 Rekenkamer Rotterdam, ‘Resultaten tellen, verantwoording collegeprogramma 2004’. Rotterdam, 2 juni 2005, p. 42.

29 Rekenkamer Rotterdam, ‘Resultaten tellen, nulmeting collegeprogramma 2002-2006’. Rotterdam, 17 juni 2003, p.42.

30 Zie bijvoorbeeld: College van B & W Rotterdam, brief inzake ‘Collegereactie Rekenkamerrapport Resultaten tellen’, 10 februari 2006.

figuur 3-2: aandeel targets wat beoordeeld is als 'rekenkamerproof'

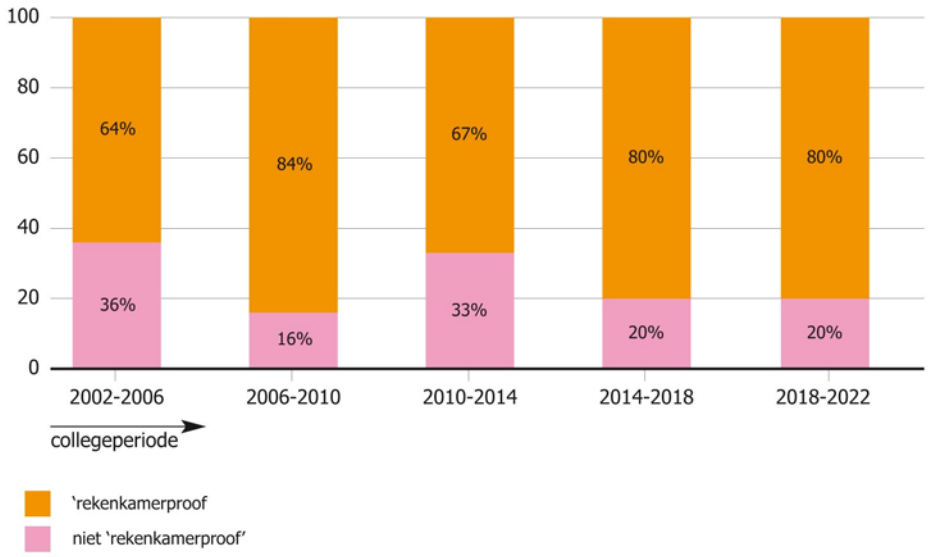

3-3-3 bijsturen: voortgang en gebruik mijlpalen

ontstaan en doel van mijlpalen

In de motie Sörensen c.s. vroeg de raad om alle doelstellingen op te splitsen in jaarlijkse mijlpalen zodat er ook tussentijds verantwoord zou worden en er gediscussieerd kon worden over de stand van zaken.[31] In de notitie 'Resultaat gericht bestuur' gaf de rekenkamer aan dat het college zich jaarlijks dient te verantwoorden over de voortgang. Als de voortgang afwijkt van de planning, moet het college het verschil toelichten en aangeven of er aanleiding is voor maatregelen. Ook moet het college duidelijk maken welke maatregelen dit zijn en waarom deze maatregelen wel zullen kunnen bijdragen aan het gewenste effect.[32]

Bij verschillende nieuwe collegetargets in 2014 ontbraken echter mijlpalen. De rekenkamer schreef dat dit de sturing niet ten goede komt, maar dat het uiteindelijk aan het college en de raad is om een afweging te maken tussen de voordelen van jaarlijkse mijlpalen en de nadelen zoals hogere kosten en hogere enquêtedruk.[33] Ook in de collegeperiode 2018-2022 beval de rekenkamer aan om wanneer mogelijk mijlpalen te gebruiken. Een uitzondering daarbij zijn targets waarbij gebruik wordt van enquêtering en waarbij het niet wenselijk is om jaarlijks te meten.[34]

beoordeling mijlpalen

Bij de publicatie van de realisatie van de mijlpalen beoordeelt de rekenkamer de verantwoording van de desbetreffende resultaten. Daarbij controleert de rekenkamer

31 Gemeenteraad Rotterdam, motie Sörensen c.s. over het tussentijds afrekenen van de wijze waarop het collegeprogramma wordt uitgevoerd, 02GR971, 3 oktober 2002.

32 Rekenkamer Rotterdam, notitie 'Resultaat gericht bestuur, een stap verder', 15 september 2010, p. 18.

33 Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'beoordeling targets collegeprogramma 2014-2018', 25 september 2014, p. 5.

34 Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'beoordeling collegetargets 2018-2022', 6 december 2018, p. 4.

of de verantwoorde resultaten “naar haar aard gelijk zijn aan de doelstelling”. Ook beoordeelt de rekenkamer of de verantwoording volledig, eenduidig, controleerbaar en juist is. [35]

Bij de eerste beoordelingen van de doelstellingen van het college maakte de rekenkamer onderscheid tussen doelen die wel en doelen die niet behaald waren. Omdat deze tweedeling als te zwart-wit werd ervaren werd in 2006 een derde categorie toegevoegd, namelijk bijna gehaald. Het oordeel bijna gehaald volgt bij een realisatie van minder dan 100% en meer dan 80%. Daarbij gebruikt de rekenkamer de kleuren groen, oranje en rood.[36] Deze manier van beoordelen is de afgelopen vijftien jaar gehanteerd.

tussentijdse aanpassingen targets

Na het publiceren van de targets en ook na de publicatie van het definitieboekje (vanaf 2006) was er geregeld sprake van een wijziging van de targets. In 2003 deed de rekenkamer de aanbeveling aan de raad “om met het college af te spreken dat veranderingen in de formulering, streefwaarde, tijdpad of wijze van meting van de doelen worden vastgesteld en expliciet worden gemeld en toegelicht aan de Raad.”[37] Ook bijvoorbeeld in 2009 beval de rekenkamer aan dat raad en college afspraken maken over wanneer de raad over een verandering wordt geïnformeerd.[38] In 2020 luidde een aanbeveling ‘Informeer de raad expliciet over het bijstellen van targets.’[39] De consistentie is belangrijk, omdat het anders onduidelijk wordt of het beoogde resultaat is behaald. Als er toch sprake is van een wijziging dan is het belangrijk dat de raad geïnformeerd wordt, omdat “deze op het oog soms verschillen van beperkte betekenis een inhoudelijke wijziging van het collegeprogramma kunnen betreffen of kunnen leiden tot een andere wijze van tellen en derhalve tot andere behaalde resultaten.[40]

3-3-4 eindverantwoording

Aan het eind van de collegeperiode verantwoordt het college de resultaten van de collegetargets in zijn eindverantwoording aan de raad. De rekenkamer controleert de resultaten en publiceert de bevindingen kort na de publicatie van de eindverantwoording. De aanbevelingen van de rekenkamer richtten zich meestal op onderdelen die meegenomen moesten worden in de overdracht naar de volgende collegeperiode.

In figuur 3-3 staat de realisatie van de collegetargets in de verschillende collegeperioden. Het aandeel targets dat uiteindelijk verantwoord en controleerbaar is loopt uiteen van 64% tot 84%. Het aandeel gehaalde en bijna gehaalde collegetargets varieert tussen de 33% en 70%. Het aandeel niet gehaalde targets loopt uiteen van 8% tot 33%.

35 Rekenkamer Rotterdam, brief inzake ‘Beantwoording vragen inzake ‘Resultaten tellen 2008’, 2 juli 2009.

36 Rekenkamer Rotterdam, ‘Jaarverslag 2006, onderzoeksplan 2007’, 30 maart 2007, p. 9; Rekenkamer Rotterdam, ‘Gedreven en genuanceerd, tien jaar Rekenkamer Rotterdam 1998-2008’, 19 mei 2009.

37 Rekenkamer Rotterdam, ‘Resultaten tellen, nulmeting collegeprogramma 2002-2006’. Rotterdam, 17 juni 2003, p. 45.

38 Rekenkamer Rotterdam, brief inzake ‘Beantwoording vragen inzake ‘Resultaten tellen 2008’, 2 juli 2009.

39 Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake ‘tussentijdse beoordeling collegetargets’, 17 juni 2020, p. 3.

40 Rekenkamer Rotterdam, ‘Resultaten tellen, verantwoording collegeprogramma 2004’. Rotterdam, 2 juni 2005, p. 35, 40.

figuur 3-3: realisatie collegetargets einde collegeperiodes

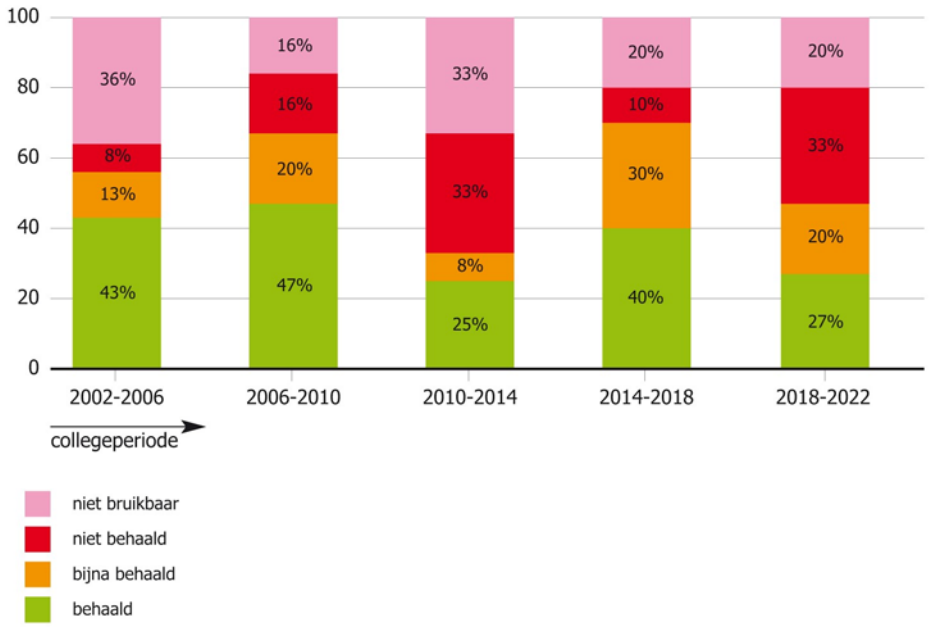

3-4 collegetargets als politiek instrument

3-4-1 inleiding

In deze paragraaf zal eerst worden ingegaan op de ontwikkelingen in de informatievoorziening over de collegetargets door de rekenkamer aan de gemeenteraad en vervolgens op het gebruik van de collegetargets door het college en de gemeenteraad. Dit laatste wordt beschreven aan de hand van de reacties van het college op de desbetreffende rekenkameronderzoeken en de raadsbehandeling hiervan. Er wordt een knip gemaakt in de periode voor 2010 en de periode daarna. In februari 2010 werd namelijk de zogeheten rondetafelbijeenkomst georganiseerd met onder meer raads- en collegeleden om van gedachten te wisselen over de kritiek van raad en college op het bestaande systeem van werken met meetbare doelen. Tijdens deze bijeenkomst werden er ook ideeën gedeeld over verbeteringen van het systeem, zodat het werken met meetbare doelen gecontinueerd kon worden. Naar aanleiding hiervan publiceerde de rekenkamer in september 2010 de notitie ‘resultaatgericht bestuur, een stap verder’.

3-4-2 informatievoorziening gemeenteraad

periode voor 2010

In de periode 2002-2010 heeft de rekenkamer ieder jaar een rapport opgesteld over de meetbare doelen van het college (de zogeheten ‘Resultaten tellen’-onderzoeken).[41] De

41 AL vanaf 2003 wordt de term ‘collegetarget’ geregeld gebruikt. Vanaf de collegeperiode 2010-2014 spreekt het college meestal niet meer over meetbare doelen maar over collegetargets.

rekenkamer hechtte grote waarde aan het politiek-bestuurlijke debat over de door het college gepresenteerde resultaten. “De primaire achterliggende gedachte was niet zozeer dat er een debat over de beleidsinhoud moest plaatsvinden, maar dat er sowieso een debat tussen politiek en bestuur over de resultaten plaatsvond”.[42]

periode na 2010

Zoals eerder vermeld vond in februari 2010 een rondetafelbijeenkomst plaats waarbij de toepassing van het resultaatgerichte besturingsmodel van de gemeente en de rapportage hierover door de rekenkamer werden geëvalueerd. Dit leidde tot een aangepast besturingsmodel, waarbij de collegedoelen meer zouden worden geformuleerd in termen van te realiseren maatschappelijke effecten (zie paragraaf 3-2). Een eerste proeve van dit nieuwe resultaatgerichte besturingsmodel gericht op effecten was het collegewerkprogramma (CWP) 2010-2014.

Op verzoek van de raad legde de rekenkamer het CWP 2010-2014 langs de lat van de notitie ‘resultaatgericht bestuur, een stap verder’. In oktober 2010 werd de raad geïnformeerd over de bevindingen. De rekenkamer schreef dat:

- het collegewerkprogramma een goede stap op weg is naar het sturen op effecten;
- een allesomvattende beoordeling van de collegedoelen nog niet mogelijk is;
- het collegewerkprogramma onvoldoende transparant is en;
- het collegewerkprogramma en de begroting niet volledig op elkaar aansluiten.

De raad nam de aanbevelingen in de brief integraal over. Het college gaf in reactie op de beoordeling van het CWP aan verder te gaan werken aan resultaatgericht bestuur waarin wordt gestuurd op outcome/effecten.

In 2011 richtte de rekenkamer haar onderzoek op de inbedding van het nieuwe besturingsmodel in de gemeentelijke organisatie. De werking van het nieuwe model zou moeten blijken uit de gemeentelijke bestuursrapportages en het jaarverslag. De eerste en tweede bestuursrapportage 2011 bevatten weinig informatie over de collegedoelen. Om die reden besloot de rekenkamer het onderzoek naar de inbedding van het nieuwe model te combineren met het al voorgenomen onderzoek naar de verantwoording over de collegedoelen in het jaarverslag 2011. Dit resulteerde in 2012 in het rapport ‘Sturen op termijn’.[43]

Op verzoek van het college heeft de rekenkamer geadviseerd over de targets uit het CWP 2014-2018. In het onderzoek heeft de rekenkamer getoetst of de voorgenomen targets ‘rekenkamerproof’ waren. Ook in deze collegeperiode heeft de rekenkamer de raad geïnformeerd over de (tussentijdse) realisatie van de collegetargets via zogeheten onderzoeksbrieven.

In de huidige collegeperiode heeft de rekenkamer ook de collegetargets vooraf beoordeeld of ze ‘rekenkamerproof’ waren, maar dit keer gebeurde dit niet meer op formeel verzoek van het college of de raad. Wel heeft het college een informeel verzoek gedaan. In de afgelopen jaren heeft de rekenkamer via onderzoeksbrieven de raad op de hoogte gehouden over de (tussentijdse) realisatie van de collegetargets.

42 Rekenkamer Rotterdam, ‘Gedreven en genuanceerd, tien jaar Rekenkamer Rotterdam 1998-2008’, mei 2009, p. 27.

43 Rekenkamer Rotterdam, ‘Sturen op termijn, bestuursmodel collegewerkprogramma, realisatie mijlpalen 2011’. Rotterdam, 13 juni 2012.

3-4-3 gebruik collegetargets door college en gemeenteraad

periode voor 2010

De jaarlijkse rapportages van de rekenkamer werden in de periode 2002-2010 eerst behandeld in de betreffende raadscommissie (meestal de commissie Bestuur Veiligheid en Middelen, BVM) en daarna in de raad. In bijna alle gevallen was er sprake van een debat waarna de aanbevelingen door de raad werden overgenomen. Het college maakte gebruik van de kennis en expertise van de rekenkamer om de kwaliteit van de (eind)verantwoording te verhogen. Zo werd destijds het handboek kernindicatoren (in 2006) mede op basis van de bevindingen van de rekenkamer aangepast en verbeterd. In deze periode vonden er via de collegereacties en nawoorden discussies plaats over specifieke targets en over de strengheid van de beoordeling van de controleerbaarheid door de rekenkamer.[44]

periode na 2010

In 2010 gaf de rekenkamer in de notitie 'Resultaat gericht bestuur' handreikingen aan de raad voor de behandeling van het collegeprogramma en de collegeverantwoording. De raad zou aandacht moeten hebben voor de relevantie van de doelstellingen, de relatie tussen doelstellingen en prestaties, de verklaring van het college over de realisatie en de relatie tussen prestaties, effecten en budget.[45] Het college gaf in 2010 aan het sturen op effecten verder te willen ontwikkelen.

De jaarlijkse rapportages van de rekenkamer zijn met name in het begin van deze periode behandeld in de commissie BVM en vervolgens in de raad. In de commissie gaf de directeur rekenkamer een mondelinge toelichting. Vanaf de collegeperiode 2014-2018 heeft de rekenkamer gekozen voor onderzoeksbrieven als rapportagevorm. Deze werden veelal niet meer eerst separaat behandeld in de raadscommissie, maar gelijk doorgeleid naar de raad. Ook lichtte de directeur van de rekenkamer deze brieven niet toe.

Vooral in de collegeperiodes 2014-2018 en 2018-2022 nam de politieke aandacht voor de collegetargets af. Het college reageerde met weinig diepgang op de bevindingen van de rekenkamer en gaf meestal aan de aanbevelingen over te nemen. De bevindingen van de rekenkamer werden niet meer in een (raads)commissie besproken en ook niet meer toegelicht. De onderzoeksbrieven werden ter informatie naar de raad gestuurd en meestal afgedaan als hamerstukken. In de raad was er weinig tot geen debat over het onderzoek van de rekenkamer, maar ook nauwelijks over de realisatie van de collegetargets zelf.

Er werd en wordt veel aandacht besteed aan het opstellen, verantwoorden en controleren van de verantwoording van de collegetargets, met het doel de raad in de gelegenheid te stellen te controleren in hoeverre het college ambities realiseert en de gewenste maatschappelijke effecten worden behaald. Het systeem van collegetargets is geëvolueerd tot een nuttig instrument voor de raad om haar controlerende taak uit te oefenen. Ondanks de kwaliteit en bruikbaarheid van het instrument maakte de raad de laatste twee collegeperiodes weinig gebruik van de collegetargets bij het uitoefenen van haar controlerende taak.

44 Zie onder meer het nawoord van: Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, realisatie collegeprogramma in 2007'. Rotterdam, 12 juni 2008.

45 Rekenkamer Rotterdam, notitie 'Resultaat gericht bestuur, een stap verder', 15 september 2010, p. 18.

3-5 veranderende rol rekenkamer

3-5-1 inleiding

De rol van de rekenkamer is in de loop der tijd veranderd. De rekenkamer heeft in de afgelopen twintig jaar mede vormgegeven aan de ontwikkeling van de meetbare doelen naar collegetargets. In de beginjaren fungeerde de rekenkamer als extern onafhankelijke beoordelaar en toetser van de collegetargets zelf, inclusief het verzamelen van de daarvoor benodigde gegevens. Door de jaren heen zijn de activiteiten die de rekenkamer in eerste instantie op zich nam, gaandeweg binnen de gemeentelijke organisatie belegd. In deze paragraaf wordt deze ontwikkeling nader toegelicht aan de hand van de verschenen rapportages en onderzoeksbrieven. Ook hier wordt een knip gemaakt tussen de collegeperiode voor 2010 en vanaf 2010.

3-5-2 collegetargets en rekenkamer, 2002 tot 2010

In de periode 2002-2010 verscheen jaarlijks een rapportage over de realisatie van de collegedoelstellingen. Dit gebeurde in de onderzoeksreeks ‘Resultaten tellen’. In de rapporten wordt uitgebreid ingegaan op de toetsing van de collegetargets. In de collegeperiode 2002-2006 waren er 88 targets en in de periode 2006-2010 55.

Voor de controle werd veel personele inzet vanuit de rekenkamer vereist, soms werden alle medewerkers (tijdelijk) ingezet met externe inhuur. Het kwam vooral in het begin van deze periode voor dat de rekenkamer zelf aanvullende onderzoeken moest uitvoeren, omdat er nog geen adequate registratie/monitoringssystemen beschikbaar waren of omdat de bestaande registratie niet betrouwbaar bleek te zijn. De rekenkamer hechtte veel belang aan een onafhankelijke toetsing bij het beoordelen van de doelrealisatie en investeerde daartoe in dataverzameling ten behoeve van deze toetsing.

Later in deze periode gaf het college opdracht aan de toenmalige Audit Service Rotterdam (ASR) om de (tussentijdse) realisatie van de collegetargets te controleren.

3-5-3 collegetargets en rekenkamer, 2010 tot 2022

In de periode na 2010 heeft de raad geen formele verzoeken meer neergelegd bij de rekenkamer om de kwaliteit van de verantwoording van de collegetargets te controleren. Het college heeft de rekenkamer in de collegeperiode 2014-2018 wel verzocht om advies uit te brengen over de targets uit het collegewerkprogramma. Daarna heeft de rekenkamer op eigen gezag de controle op de collegetargets voortgezet.

De rekenkamer heeft vanaf 2010 geen zelfstandig onderzoeken naar de onderbouwing van de collegetargets meer uitgevoerd. Het controleren van de (tussentijdse) verantwoording van de collegetargets gebeurde door de onafhankelijk gepositioneerde stafafdeling Concern Auditing (CA), die de opvolger was van ASR. Dat deze controlerende taak bij de gemeente zelf werd belegd was een gewenste, zo niet noodzakelijke ontwikkeling. Op die manier kwam de rekenkamer meer op afstand te staan, een plek die bij de onafhankelijke rol van de rekenkamer past. De rekenkamer toetste wel of de audits van CA aan de normen voldeden en voerde reviews uit.

Met ingang van de huidige collegeperiode is deze controletaak niet meer belegd bij CA, maar wordt de onafhankelijke toetsing uitgevoerd door het onderdeel Middelen en Control. Ook Middelen en Control is onafhankelijk binnen de gemeentelijke

organisatie gepositioneerd. Deze onafhankelijke positionering is nodig om de kwaliteit van de toetsing te waarborgen. Deze onafhankelijkheid is niet meer gewaarborgd als controle in de lijn plaatsvindt, bijvoorbeeld bij het cluster Werk en Inkomen voor het collegetarget bijstand.

Ondertussen verminderde, zoals eerder aangegeven, het aantal collegetargets in de opeenvolgende collegeperioden (drastisch) naar 24 in de periode 2010-2014, 10 in de periode 2014-2018 en 15 in de huidige collegeperiode. Doordat de rekenkamer zich beperkte tot een review en door de afname van het aantal targets, waren er minder controlewerkzaamheden nodig. De personele inzet vanuit de rekenkamer beperkte zich tot één à twee medewerkers. Vanaf 2013 koos de rekenkamer voor een kortere rapportagevorm (onderzoeksbrieven), waarin ook tot uitdrukking kwam dat de onderzoekwerkzaamheden zich beperkten tot een review.

Rekenkamer
ROTTERDAM

Rekenkamer ROTTERDAM

4 conclusies en lessen

4-1 inleiding

In dit hoofdstuk komen de conclusies uit de beoordeling van de eindverantwoording collegetargets 2018-2022 eerst aan de orde. Met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen zijn geen aanbevelingen opgesteld, maar worden de lessen die getrokken kunnen worden uit twintig jaar werken met collegetargets onder de aandacht gebracht.

4-2 conclusies eindverantwoording 2018-2022

1 Van de vijftien targets zijn er veertien verantwoord in de eindverantwoording van het college. Over deze targets concludeert de rekenkamer het volgende (zie voor een overzicht figuur 4-1):
   - Vier targets (27%) zijn gehaald, namelijk 1. CO2, 2. Luchtkwaliteit, 8. Taaltrajecten en 11. Groen
   - Drie targets (20%) zijn bijna gehaald. Dit betreft de collegetargets: 10. Waterbestendigheid, 12. Woningbouw en 13. Veiligheid.
   - Vijf targets (33%) zijn niet gehaald, namelijk: 3. Bijstand, 4b statushouders – bijstand, 5. Schulden, 7. Eenzaamheid en 14. Burgerparticipatie.
   - Twee collegetargets zijn niet controleerbaar. Dit zijn de collegetargets 4a. statushouders – inburgering en 9. Jeugdhulp. Bij beide targets blijkt de informatie van externe partijen niet betrouwbaar.

2 Eén collegetarget is niet verantwoord, namelijk collegetarget 6 onderwijs. Voor een deel van het target komt dit doordat de citotoets in 2020 niet is afgenomen. Voor een ander deel van het target komt dit doordat de informatie niet tijdig beschikbaar is.

3 Bij target 9. jeugdhulp blijkt uit controles van de rekenkamer dat externe partijen en de gemeente de betrouwbaarheid van de gegevens niet voldoende controleren. Target 9. jeugdhulp is daardoor niet controleerbaar (zie conclusie 1).

4 Van de vijftien targets is de realisatie bij twaalf targets voldoende volledig toegelicht. De toelichting bij de targets 9. jeugdhulp, 10. waterbestendigheid en 13. veiligheid is (op onderdelen) onvoldoende volledig, waardoor het niet duidelijk is waarom het target wel of niet gehaald is. Op de meeste onderdelen is wel voldoende volledige toelichting gegeven, wat een inhoudelijk politiek-bestuurlijk debat tussen raad en college over de verantwoording mogelijk maakt.

figuur 4-1 resultaten collegetargets 2018-2022

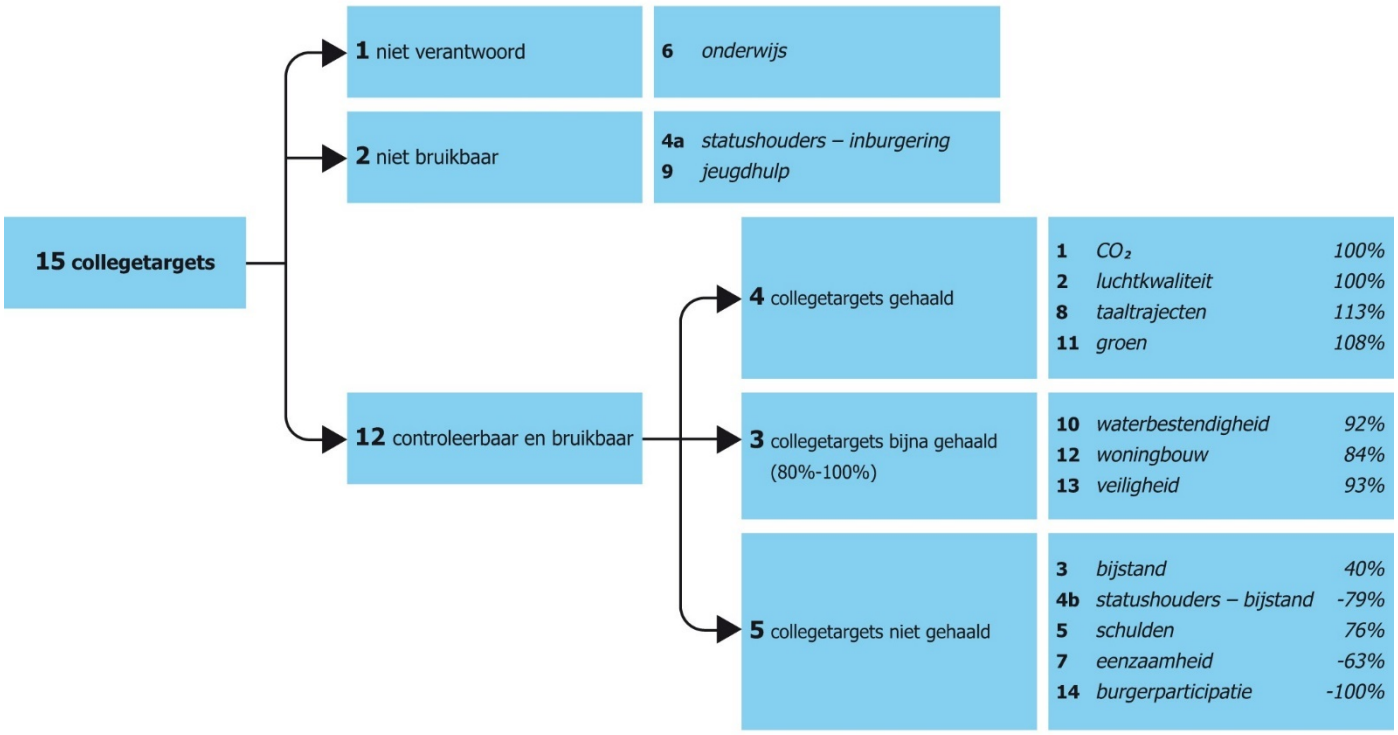

4-3 lessen uit 20 jaar collegetargets

Vanaf 2002 heeft de gemeente Rotterdam gepionierd met meetbare doelen en na twintig jaar worden de collegetargets nog steeds gebruikt. De ontwikkelde praktijk heeft bij goed gebruik voordelen, zoals duidelijke doelen om op te sturen, een concrete verantwoording, de mogelijkheid tot tussentijds bijsturen en het maakt een goed verantwoordingsdebat tussen raad en college mogelijk. Juist omdat de collegetargets zich bij goed gebruik richten op de prioriteiten in het collegeprogramma, is het ontwikkelde systeem een instrument voor de raad om integraal en op hoofdlijnen de prestaties van het college te beoordelen. Het omgekeerde is ook waar. Als de raad dit instrument niet of maar zeer beperkt inzet voor het uitoefenen van haar controlerende taak is het de vraag of het alle inspanningen waard is. Het moet niet verworden tot een corvee. De rekenkamer heeft steeds benadrukt dat het niet gaat om de getallen an sich, maar om het gesprek dat met behulp daarvan door de raad met het college kan worden gevoerd.

Met alle mitsen en maren die inherent zijn aan elke poging tot het kwantificeren van maatschappelijke effecten heeft twintig jaar collegetargets in Rotterdam een volwassen systeem voortgebracht, dat helpt om collegetargets te formuleren, te toetsen en te verantwoorden, waarmee inzicht wordt geboden in de mate waarin politieke doelen zijn behaald. Om de systematiek goed te benutten is het belangrijk dat de collegetargets op een serieuze wijze gebruikt worden. Daarom heeft de rekenkamer een aantal lessen geformuleerd op basis van de reflectie in hoofdstuk 3.

collegetargets moeten afspiegeling zijn van strategische politieke prioriteiten
Het is wezenlijk dat collegetargets de strategische prioriteiten van het college weerspiegelen, zodat het college tot uitdrukking brengt wat politiek gezien het meest belangrijk is voor de komende collegeperiode. Als de collegetargets een afspiegeling zijn van de politieke prioriteiten is het mogelijk om focus aan te brengen zowel in het ambtelijke apparaat als in de wisselwerking met de gemeenteraad.

collegetargets moeten qua aantal representatief zijn en verdeeld tussen collegeleden
Naast het feit dat collegetargets een afspiegeling dienen te zijn van de politieke prioriteiten, dienen zij ook qua aantal representatief te zijn. De rekenkamer constateert dat in de afgelopen twintig jaar het aantal collegetargets varieerde van 88 tot 10. Op basis van de analyse over twintig jaar meetbare doelen stelt de rekenkamer dat het optimale aantal collegetargets ongeveer 15 is, waarbij er ook sprake moet zijn van een goede spreiding tussen de collegeleden. Het aantal is ook afhankelijk van het aantal enkelvoudige collegetargets en het aantal targets met samengestelde indicatoren. Als het aantal te veel is, dan trekt de uitvoering een te grote wissel op de ambtelijke organisatie en zorgt dat voor veel bureaucratie en wordt het voor de raad moeilijk om door de bomen het bos nog te zien. Bij een te klein aantal, komt de representativiteit van de politieke prioriteiten in het geding. De meerwaarde van het systeem van collegetargets is dat het helpt om een integraal debat op hoofdlijnen te voeren en dat vergt zowel voldoende breedte als voldoende selectiviteit.

jaarlijkse mijlpalen zijn behulpzaam voor tijdige (bij)sturing
Het benoemen van jaarlijkse mijlpalen bij collegetargets helpt bij het tussentijds beoordelen van het collegeprogramma en daarmee voor tijdige (bij)sturing van het beleid. Door het tussentijds meten kan het college inzicht geven in de voortgang van het beleid. De raad kan vervolgens met het college in debat over de mate waarin het beleid nog past bij de gestelde doelen of mijlpalen. Wanneer nodig kan het college de maatregelen intensiveren of aanvullende maatregelen nemen, of kan de raad daar op aandringen.

borging onafhankelijke toetsing en controle van de (tussentijdse) realisatie van collegetargets zijn nodig
Onafhankelijke toetsing en controle van de (tussentijdse) realisatie van collegetargets zijn noodzakelijk ten behoeve van de betrouwbaarheid en vormen een wezenlijk onderdeel van het systeem met meetbare doelstellingen zoals dat ontwikkeld is.

De interne toetsing en controle en de onafhankelijkheid daarvan, dient stevig verankerd te zijn in de gemeentelijke organisatie. De externe toets van de rekenkamer, aanvullend op de interne controle binnen het concern, heeft tot nu toe geholpen bij de doorontwikkeling van zowel het systeem als geheel, als van de dataverzameling en monitoring van specifieke doelen.

kleurscore collegetargets is niet het belangrijkste, het gaat om het verhaal en het gesprek
Het is onontkoombaar om een score te hangen aan de mate waarin de collegetargets zijn gerealiseerd. Het uitgangspunt is immers dat de targets meetbaar moeten zijn en de realisatie ervan beoordeeld wordt. Hoe de scores worden gecommuniceerd kan echter ook bijdragen aan een onproductieve ‘afrekencultuur’. Om het goede debat te kunnen voeren, is het van groot belang om oog te houden voor het verhaal achter de cijfers. Het gaat uiteindelijk om de verantwoording over het al dan niet behalen van de

doelstellingen en welke inzet het college hiervoor heeft gepleegd. Daarbij kan een ‘rode’ score niet erg zijn als er een goede uitleg voor is. Een ‘groene’ score zonder toelichting kan juist onvoldoende inzicht in de prestaties van het college geven. De rekenkamer heeft dit steeds benadrukt, maar constateert ook dat de kleurcodes een bepaald politiek effect sorteren, wat ten koste gaat van aandacht voor het verhaal over hoe en op welke manier het gevoerde beleid bijgedragen heeft aan het al dan niet realiseren van de collegetargets en wat daarvan geleerd kan worden.

meer aandacht van de raad voor politiek debat over collegetargets

Het college dient altijd aan de raad verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid, zo ook over de realisatie van de collegetargets. De rekenkamerrapporten met bevindingen over de voortgang en eindverantwoording van de targets kunnen het desbetreffende debat tussen college en raad faciliteren. De bevindingen van de rekenkamer brengen de raad namelijk beter in positie om het college ter verantwoording te kunnen roepen en een openbaar debat te voeren over de resultaten. De gemeenteraad van Rotterdam heeft met het ontwikkelde systeem van collegetargets een instrument om het collegeprogramma op hoofdlijnen en in samenhang te beoordelen. Die integrale controlemogelijkheid komt echter alleen tot zijn recht als de raad actief het debat voert over de collegeverantwoording, waarin de bevindingen van de rekenkamer betrokken worden.

collegetargets in samenhang verantwoorden en behandelen

De verantwoording van het college over de (voortgang van) collegetargets was in voorgaande collegeperioden verspreid over allerlei beleidsprogramma’s[46] en de collegetargets werden niet meer in samenhang behandeld in de raad. Een dergelijke versnipperde verantwoording en behandeling in aparte raadscommissies zorgen voor het ontbreken van een integraal debat over alle collegetargets in de gemeenteraad. Daardoor verliest het instrument aan kracht. Zoals hiervoor aangegeven moet het debat over de collegetargets juist raadsbreed en in samenhang plaatsvinden, zodat het college zich verantwoordt over de totale realisatie van de collegetargets en daarmee over de prioriteiten in het collegeprogramma.

samengevat

De belangrijkste conclusie uit twintig jaar collegetargets is dat in Rotterdam een interessant systeem ontwikkeld is, dat met alle mitsen en maren die horen bij elke poging tot het kwantificeren van politieke doelen en maatschappelijke ontwikkelingen, voor de gemeenteraad een uniek instrument is om het collegeprogramma, de voortgang en de realisatie daarvan, op hoofdlijnen en in samenhang te controleren.

Voor alle betrokkenen zijn lessen te trekken uit twintig jaar collegetargets. Het college dient zorg te dragen voor een goede opzet van de targets, door de targets een afspiegeling te laten zijn van strategisch politiek prioriteiten. Dat betekent ook een representatief aantal targets en een goede spreiding tussen de collegeleden. Daarnaast is het belangrijk dat de targets jaarlijks integraal verantwoord worden. Voor de controle van de targets is het belangrijk dat de onafhankelijke toetsing en controle geborgd wordt. Ten slotte is het belangrijk dat de raad aandacht heeft voor de collegetargets en het instrument gebruikt bij het uitoefenen van haar controlerende

46 In de collegeperiode 2018-2022 heeft het college de collegetargets wel in één document verantwoord, namelijk in een oplegger bij de P-en-C-producten.

taak. Belangrijk daarbij is dat de raad de targets in samenhang behandelt en dat de raad inzet op een goed debat over het verhaal achter de cijfers.

Rekenkamer
ROTTERDAM

Rekenkamer ROTTERDAM

5 collegereactie

Met veel interesse hebben wij kennisgenomen van uw bevindingen over onze eindverantwoording. Wij willen u graag bedanken voor uw bijdrage aan het goed formuleren en meten van de collegetargets en de aandacht voor de toelichting op de realisatie van targets. Daarbij willen wij u bedanken voor een terugblik op twintig jaar collegetargets, een unieke werkwijze in Nederland, en de waardevolle lessen die daaruit kunnen worden getrokken. We willen graag een korte reactie geven op uw reflectie en bevindingen over individuele targets.

In 2020 hebben wij bij de begroting 2021 en tweede herziening 2020 aangegeven dat vanwege de onzekerheden die de crisis met zich meebrengt niet al onze ambities en targets haalbaar zullen zijn in deze bestuursperiode. Desalniettemin hebben we ·aangegeven vast te houden aan onze ambities en de targets zoveel als mogelijk te willen realiseren. Hierdoor is het niet verrassend dat we meerdere targets niet hebben gehaald. Vaak is extra inzet gepleegd en een inhaalslag ingezet, dankzij grote inspanningen van onze organisatie en partners in de stad. Voor twee targets is het helaas, vooral vanwege de afhankelijkheid van andere partijen, niet gelukt om een goed controleerbare meting op te leveren.

In uw rapport valt op dat de nadruk meer is komen te liggen op een goede toelichting van de realisatie en wat minder op de 'kleuren' die de realisatie weergeven. Dat vinden wij een goede ontwikkeling, omdat we graag een inhoudelijk debat voeren . In het verleden domineerde de beeldvorming aan de hand van kleuren. U geeft aan dat de toelichting soms beter kan. Daar gaan we hieronder op in bij de reactie op twintig jaar collegetargets .

twintig jaar collegetargets
De geschiedschrijving van twintig jaar collegetargets vanuit het perspectief van de rekenkamer laat een unieke Rotterdamse aanpak zien waar stadbesturen zichtbaar resultaten willen boeken om de stad beter te maken. Er is een ontwikkeling te zien van een accent op de presterende overheid naar ook een samenwerkende overheid die samen met partners werkt aan maatschappelijke opgaven. De invloed van de gemeente daarop is dan wel beperkter dan voor gemeentelijke taken, maar voor de stad is die maatschappelijke opgave niet minder belangrijk.

Voor de integrale sturing en verantwoording op alle maatschappelijke opgaven is deze collegeperiode de cyclus van planning en control verder verbeterd. Daarin is op watdoetdegemeente.rotterdam .nl per programma en taakveld aangegeven wat we willen bereiken en wat we daarvoor doen, inclusief mijlpalen. Dat is vanaf het jaarverslag 2019 aangevuld met een oplegger die overzichtelijk de voortgang en realisatie van de belangrijkste doelen en inspanningen in beeld brengt, inclusief collegetargets. De laatste twee jaren is mede aan de hand van deze oplegger een verantwoordingsdebat gevoerd. Zo is een invulling gegeven aan de les dat een integraal debat moet worden gevoerd over de realisatie van doelen en inspanningen

en de collegetargets in het bijzonder. Daarvoor is - zoals de rekenkamer aangeeft - een duidelijke toelichting van de voortgang en realisatie van targets (op hoofdlijnen) nodig, gevolgd door een debat in de gemeenteraad. De les is ook dat een integrale sturing en verantwoording nodig is om inhoudelijk tegenstrijdige targets af te stemmen, zoals meer bouwen en meer groen. Bovendien is dat nodig om een breed perspectief te houden op de totale opgave, waarvan de collegetargets een meetbare indicatie zijn, zodat de organisatie goed samenwerkt, andere partijen betrokken zijn en blijven en andere (reguliere) taken niet worden veronachtzaamd.

In aanvulling op de integrale sturing en verantwoording denken we als college dat het nodig blijft verdieping te zoeken in beleidsprogramma's en de verantwoording daarover in specifieke monitors en rapportages. Bovendien is het nodig de tijd te nemen voor duiding met onze samenwerkingspartners en bewoners, zoals hieronder wordt beschreven over de target veiligheid. Verdieping en duiding gebeurt van nature vanuit de verschillende portefeuilles en het debat daarover vindt plaats in raadscommissies en de gemeenteraad. Daar kan het verhaal achter de cijfers (collegetarget en andere indicatoren) voor een bepaalde opgave ook uitgebreider en beter worden toegelicht en verteld. In raadscommissies en daarna in de raad kan voor die bepaalde opgave worden besproken hoe het gevoerde beleid heeft bijgedragen aan het al dan niet realiseren van de target en wat daarvan geleerd kan worden. Opbrengst van het debat kan ook zijn dat we collegetargets bijstellen als dat logisch is gezien bepaalde ontwikkelingen. Voor de targets van deze collegeperiode geldt dat, naast de relatief beknopte toelichting in de eindverantwoording, ook in specifieke rapportages aan de raad verantwoording is en wordt afgelegd over of en de wijze waarop deze targets zijn gerealiseerd.

Verder is een belangrijke les die de rekenkamer formuleert dat de collegetargets een afspiegeling zijn van strategische politieke prioriteiten en representatief qua aantal en verdeeld tussen collegeleden. Dat zijn belangrijke en herkenbare lessen. Met vijftien collegetargets zijn we daarin geslaagd en we denken ook dat ze een goede afspiegeling zijn van de politieke prioriteiten. Dat geeft zowel bestuurlijk als ambtelijk focus in de aanpak en de inzet daarvoor. Kanttekening is dat meetbaarheid altijd een rol speelt en ook wordt benadrukt door toetsing van de betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de cijfers. Het is deze periode duidelijk geworden dat afhankelijkheden van de administratie van derden de verantwoording kwetsbaar maakt. Bovendien heeft bij sommige targets de administratie van de targets veel inspanning gevraagd. Dat geldt ook voor de toetsing van targets die bij de directie Middelen en Control is belegd. Daarmee is de borging van onafhankelijke toetsing en controle van de (tussentijdse) realisatie van collegetargets wel geregeld, maar staat die onder druk. De les die daarbij kan worden getrokken is dat bij de keuze van collegetargets zoveel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van meting door bestaande systemen voor registratie en rapporteren.

Tegelijkertijd zien we dat we juist daar waar meting moeilijk is, maar de target een belangrijke afspiegeling is van een politieke prioriteit, er wel vernieuwing en verbetering in de sturing en verantwoording is doorgevoerd. Dat is in het verleden gebeurd met bijvoorbeeld targets voor veiligheid en het schoonniveau en deze periode met bijvoorbeeld de targets gericht op bouwen en het beperken van wateroverlast. Juist het benoemen als collegetarget helpt om vernieuwing en verbetering van sturing en verantwoording door te voeren, maar je loopt als college wel het risico te worden afgerekend op een (nog) niet betrouwbare en controleerbare meting. De les is dan ook

dat de tijd moet worden genomen om een goed systeem te bouwen voor sturen en verantwoorden. Een externe toets van de rekenkamer draagt daaraan bij, maar een eenzijdige nadruk in de verantwoording en het debat op een niet controleerbare meting doet geen recht aan de vele inspanningen. Het is, zoals de rekenkamer aangeeft, ook een opgave voor de interne controle van de meting en advisering over targets om dat zoveel als mogelijk te voorkomen. Een exante toets van de beleidstheorie in beleidsprogramma's helpt ook om in te schatten of de maatregelen (voldoende) effect hebben op de target. Tegelijkertijd kan de aanpak van een maatschappelijke opgave niet altijd wachten op een goed ingeregeld systeem met bewezen effectieve maatregelen. Soms is een nieuwe aanpak nodig die we werkende weg moeten zien te vinden. Dan worden risico's genomen, maar is er ook vernieuwing. Daar ligt de kracht van een Rotterdamse aanpak.

Hieronder volgen enkele opmerkingen over uw bevindingen ten aanzien van specifieke targets.

target Jeugd:
Het college heeft de volgende collegetarget geformuleerd voor jeugdhulp: van 2018 naar eind 2021 wordt ingezet op een daling van 10% Rotterdamse jeugdigen in instellingen. De achterliggende gedachte is om een verschuiving te realiseren van jeugdhulp in instellingen naar jeugdhulp in de thuissituatie of een gezinssetting.

De jeugdhulp moet zoveel mogelijk aansluiten op de leefsituatie van de jeugdigen. De nulmeting in 2018 was 245. Volgens de stukken van de zorgaanbieders zijn er eind 2021 177 cliënten in verblijf. Dat is daling van ruim 25%.

De afgelopen jaren is er enorm ingezet op de realisatie van de collegetarget. Er zijn in de regio diverse pilots gestart, intensieve ambulante trajecten om opnames te voorkomen. Er is extra geïnvesteerd in Pleegzorg. Zo is de pleegzorg niet alleen verlengd tot 21 jaar, er zijn ook innovatieprojecten met extra zorg uitgevoerd, waardoor kinderen langer in pleegzorg kunnen blijven. Daarnaast zijn de kamertrainingcentra uitgebreid, en is er een kleinschalige woonvoorziening gestart waar jongeren langere tijd kunnen verblijven. Ook is de afbouw van de jeugdhulpplus in gang gezet. Naast alle regionale ontwikkelingen zijn er ook lokaal diverse acties opgepakt: wijkteams zijn verzwaard met expertise, dit om o.a. uithuisplaatsingen te voorkomen. Verder zijn er SPAN-teams gesubsidieerd, is het aantal POH'ers toegenomen en is het aanbod voor jeugdigen met een beperking alsmede het lokale BGGZ-aanbod verder uitgebreid. Al deze inspanningen hebben bijgedragen aan de sterke afname van het aantal Rotterdamse jongeren in instellingen.

De afgelopen jaren is er naast de transformatie van de jeugdhulp ook veel tijd geïnvesteerd in de aanlevering van de juiste data. De cijfers zijn zorgvuldig door de aanbieders aangeleverd, en ook telkens door de rekenkamer beoordeeld en goedgekeurd. Bij de laatste controle heeft de rekenkamer geconstateerd dat niet met zekerheid is vast te stellen of de beoogde daling is gehaald, doordat de cijfers over de jaren heen niet goed op elkaar aansluiten door een andere wijze van beoordelen. Dit is uiteraard teleurstellend. Alle inspanningen in de afgelopen jaren hebben geresulteerd in een aanzienlijke daling van het aantal Rotterdamse jongeren in instellingen. Deze trend is ook zichtbaar in de CBS cijfers over de jeugdzorg tussen 2018 en 2021. Daarnaast is op verschillende wijzen ingezet op ambulantisering en het stimuleren van jeugdhulp in een gezinssetting. De cijfers van jongeren in intramurale

voorzieningen laten dan ook duidelijk een dalende trend zien de afgelopen jaren. Een afname van bijna 25%. Hiermee is het naar onze mening zeer aannemelijk dat de collegetarget van 10% is behaald.

target Waterbestendig:
U geeft in uw rapport aan dat wij in de eindverantwoording de oude nulmeting van het collegetarget gebruiken, niet goed duidelijk maken dat de target tussentijds verhoogd is, en daarmee onterecht de indruk wekken dat het collegetarget gehaald is. In de toelichting in het Overzicht met collegetargets in de Bestuurlijke Eindverantwoording geven wij aan dat de nul-situatie door nieuwe inzichten in het model dat de wateroverlast bepaalt tussentijds is gewijzigd, en van 88% naar 86,7% is bijgesteld. Wij hebben er voor gekozen de oorspronkelijke ambitie van 90% niet naar beneden bij te stellen, waardoor de ambitie - zoals u ook constateert - in feite flink groter is geworden, namelijk van 2% stijging naar 3,3% stijging. Wij zijn het met u eens dat de collegetarget 10 bijna is behaald met een doelbereiking van 92%. De eindstand is 89,75%, waarmee een stijging van 3,02% is gerealiseerd, 0.28% onder het gestelde doel.

In de eindverantwoording hebben wij toegelicht welke maatregelen genomen zijn om panden waterbestendig te maken, namelijk het aanleggen van regenwaterriolering en extra waterberging binnen de reguliere rioolvervangings- en onderhoudsprojecten in de buitenruimte, de aanleg van waterbergingen en waterbuffers op of onder pleinen, maar ook kleinere maatregelen als vergroening in de stad (tegelwippen), en een regentonnenactie. U geeft in uw oordeel aan dat niet is toegelicht waarom het collegetarget niet helemaal, maar bijna gehaald is, en oordeelt dat daarmee realisatie van het collegetarget onvolledig is toegelicht. Aanvullend willen wij aangeven dat niet alle projecten die een bijdrage leveren aan de target zijn opgeleverd vóór het einde van de collegeperiode. Het Uitvoeringsprogramma Rotterdams Weerwoord heeft een looptijd tot en met 2022.

Ondanks dat de target van 90% net niet behaald is, hebben ruim 3.296 panden een veiliger label gekregen, dat zijn er 796 meer dan het doel van 2.500 vóór de aanpassing van de nul-situatie. Wij zijn blij met dat behaalde resultaat op deze target.

target Veiligheid:
U geeft in uw rapport aan dat het college niet heeft toegelicht waarom de beoogde score in Carnisse niet gehaald is. Onze reactie is dat het ten eerste belangrijk is te beseffen dat een nadere analyse in Carnisse met onze samenwerkingspartners en bewoners in de wijk nodig is om de ontwikkeling over de periode 2018-2022 goed te kunnen duiden. In de begeleidende brief van het wijkprofiel aan de gemeenteraad hebben we aangegeven dat er de komende maanden mede in het kader van Wijk aan zet per wijk een wijkanalyse wordt gemaakt met het Wijkprofiel als kern. Dit geldt ook voor Carnisse. Op basis van deze analyse kunnen we samen met partners, bewoners en ondernemers in Carnisse gerichter gaan werken aan verdere verbeteringen.
Ten tweede willen wij opmerken dat de target veilig voor dit onderdeel weliswaar niet gehaald is, maar dat we in Carnisse over de afgelopen twee jaar - na een daling in 2018-2020 - een positieve ontwikkeling zien. We putten vertrouwen uit het feit dat we de trend hebben kunnen ombuigen en constateren dat de zichtbare aanwezigheid in de wijk zijn vruchten afwerpt.
Als derde punt willen wij u het volgende onder de aandacht brengen. Carnisse kent naast veiligheid een aantal andere grote opgaven en het is waarschijnlijk dat deze op

elkaar ingrijpen. Zo heeft Carnisse een aantrekkingskracht op arbeidsmigranten en kenmerkt Carnisse zich door een kwetsbare particuliere woningmarkt. Alleen door een integrale aanpak zullen we op termijn verbeteringen gaan zien in de veiligheidssituatie. Tegelijkertijd realiseren we ons dat dat niet in een paar jaar is te veranderen. De ervaringen in andere wijken leert ons dat dit een proces van een lange adem betreft en daarom om een lange termijn aanpak vraagt.

Tot slot is het goed ons te realiseren dat we als lokale overheid niet op alle elementen van de veiligheidsindex invloed hebben. Bijvoorbeeld als het gaat om veiligheidsbeleving, deze wordt beïnvloed door een groot aantal factoren, waarvan de daadwerkelijke ervaring met 'criminaliteit' ('objectieve veiligheid') er één van is. Persoonlijke factoren, zoals leeftijd, geslacht, gezondheid en sociale status spelen een grotere rol in de veiligheidsbeleving.
Ook de leefomgeving blijkt van grote invloed, zoals kwaliteit van de buitenruimte, publieke anonimiteit en berichtgeving in de media. De gemeente kan slechts op een aantal van deze factoren invloed uitoefenen.

bijlagen

Rekenkamer ROTTERDAM

bijlage 1 onderzoeksverantwoording

onderzoeksmethoden
Voor de beoordeling van de eindverantwoording van de collegetargets heeft het onderzoeksteam de normenkaders (zie bijlage 2) toegepast en nader toegelicht in paragraaf 2-3 onderzoeksaanpak.
Ten behoeve van de beschouwing over twintig jaar werken met collegetargets heeft het onderzoeksteam documenten (zie bijlage 3) geraadpleegd. Daarnaast heeft het onderzoeksteam reacties van het college op rekenkameronderzoeken en de desbetreffende raadsbehandelingen hiervan geanalyseerd. Aanvullend is ook inbreng van enkele rekenkamer medewerkers die jarenlange kennis en ervaring hebben op het gebied van collegetargets in de beschouwing verwerkt.

samenstelling onderzoeksteam en interne procedure/organisatie
Het onderzoek is uitgevoerd door mevrouw Yiman Fung (projectleider) en de heer Geerd Struik (onderzoeker).
Binnen de rekenkamer heeft regelmatig inhoudelijke afstemming plaatsgevonden met de directeur (mevrouw Marjolein van Asselt) en bureauhoofd (de heer Rolf Willemse) over alle onderdelen van het rapport. Alle stukken zijn intern op de kwaliteit getoetst door het bureauhoofd (conform interne richtlijnen zoals opgenomen in het onderzoekshandboek voor een zogeheten Quality Assurance) voordat zij voor bestuurlijk wederhoor werden aangeboden. De productie van de rapportage en de correspondentie zijn verzorgd door mevrouw Els Lems (bureaumanager).

externe procedures
De beoordeling van de eindverantwoording is aan het begin van de collegeperiode aangekondigd in de rapportage ‘beoordeling collegetargets 2018-2022’ (R.O.18.06, d.d. 6 december 2018) en onderzoeksprogrammering. In deze rapportage was ook het normenkader opgenomen. Ook past het onderzoek in een reeks onderzoeken naar collegetargets met dezelfde onderzoeksmethoden.
Tijdens de gehele afgelopen collegeperiode was er regelmatig op ambtelijk niveau contact over de collegetargets. De rekenkamer is vanaf oktober 2021 met de werkzaamheden gericht op de eindbeoordeling gestart.

Het conceptrapport is op 27 januari 2022 voor bestuurlijk wederhoor voorgelegd aan het college van B en W. Op 1 februari 2022 heeft de rekenkamer de reactie van B en W ontvangen. De reactie van B en W is opgenomen in het rapport. Het definitieve rapport wordt door toezending aan de gemeenteraad en B en W openbaar op 3 februari 2022.

Rekenkamer ROTTERDAM

bijlage 2 normenkaders collegetargets

tabel A: normen ten aanzien van de doelformulering

norm	criterium
specifiek	• de target is naar aard enkelvoudig • alle relevante termen in de target zijn gedefinieerd • de target is niet voor meerdere uitleg vatbaar • de jaarlijkse mijlpalen zijn relevant (in lijn met de target) • de mijlpaal van het laatste jaar is gelijk aan de target voor de gehele periode
meetbaar	• er is sprake van een gekwantificeerd streven in de target • het streven is cijfermatig uitgedrukt • er is een nulmeting indien nodig (zie hiervoor tabel 1-2)
tijdgebonden	• de targets hebben een begindatum in of vlak voor de collegeperiode • jaarlijkse mijlpalen hebben een tussendatum • jaarlijkse mijlpalen zijn naar aard gelijk aan de target • de targets hebben een einddatum in de collegeperiode

tabel B: normen ten aanzien van een nulmeting

norm	criterium
relevant	• de nulmeting is naar aard gelijk aan de target • de nulmeting dekt alle onderdelen van de target
tijdspecifiek	• duidelijk is op welke periode de nulmeting betrekking heeft
tijdig	• de nulmeting is actueel

tabel C: normen ten aanzien van de controleerbaarheid

norm	criterium
de controleerbaarheid van de te verantwoorden resultaten is geborgd	• er is tijdig (vanaf nulmeting) een registratiesysteem • er is een registratiesysteem voor de gehele collegeperiode • het bronbestand is betrouwbaar • er zijn waarborgen voor relevante, juiste, volledige en tijdige verantwoording

Rekenkamer ROTTERDAM

tabel D: normen ten aanzien van de toelichting bij de realisatie van collegetargets

norm	criterium
de realisatie van het collegetarget is voldoende toegelicht	• is er een toelichting? • is er toegelicht waarom het target wel/niet is gehaald? • is er toegelicht wat men heeft gedaan om het beoogde doel te halen? • is er toegelicht wat men van plan is om te doen om het doel in de toekomst wel te halen? (alleen van toepassing op mijlpalen)

Rekenkamer ROTTERDAM

bijlage 3 literatuurlijst

publicaties rekenkamer meetbare doelen

collegeperiode 2002-2006

- Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, nulmeting collegeprogramma 2002-2006'. Rotterdam, 17 juni 2003.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, uitvoering collegeprogramma in 2003'. Rotterdam, juni 2004.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, uitvoering collegeprogramma in 2004'. Rotterdam, 2 juni 2005.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, resultaten collegeprogramma in 2005 en 2002-2006'. Rotterdam, 9 februari 2006.

collegeperiode 2006-2010

- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'Definitieboek Collegeresultaten 2006-2010', 15 juni 2007.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, realisatie collegeprogramma in 2007'. Rotterdam, 12 juni 2008.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten tellen, realisatie collegeprogramma in 2008'. Rotterdam, 18 juni 2009.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Resultaten geteld, realisatie collegeprogramma in 2006-2010'. Rotterdam, 15 januari 2010.

collegeperiode 2010-2014

- Rekenkamer Rotterdam, notitie 'Resultaat gericht bestuur, een stap verder', 15 september 2010.
- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'Collegewerkprogramma', 27 oktober 2010.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Onderzoeksopzet Rotterdams bestuursmodel en resultaten CWP'. Rotterdam, 5 april 2012.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Sturen op termijn, bestuursmodel collegewerkprogramma, realisatie mijlpalen 2011'. Rotterdam, 13 juni 2012.
- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'Realisatie collegetargets 2012', 6 juni 2013.
- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'realisatie collegedoelstellingen 2010-2014', 18 december 2013.

collegeperiode 2014-2018

- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'beoordeling targets collegeprogramma 2014-2018', 25 september 2014.
- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'realisatie collegetargets 2015', 6 juni 2016.
- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'realisatie targets collegeprogramma 2014-2018', 11 januari 2018.

collegeperiode 2018-2022

- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'beoordeling collegetargets 2018-2022', 6 december 2018.
- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'collegetargets: nulmeting en controleerbaarheid', 4 november 2019.
- Rekenkamer Rotterdam, brief aan gemeenteraad Rotterdam inzake 'tussentijdse beoordeling collegetargets', 17 juni 2020.

overige publicaties rekenkamer

- Rekenkamer Rotterdam, 'Bakens in de mist, Resultaatmeting collegeprogramma 1998-2000'. Rotterdam, oktober 2002.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Jaarverslag 2006, onderzoeksplan 2007', 30 maart 2007.
- Rekenkamer Rotterdam, 'Gedreven en genuanceerd, tien jaar Rekenkamer Rotterdam 1998-2008', 19 mei 2009.
- Rekenkamer Rotterdam, brief inzake 'Beantwoording vragen inzake 'Resultaten tellen 2008'', 2 juli 2009.
- Rekenkamer Rotterdam, verslag Roundtable Resultaatgericht bestuur, 16 februari 2010.

gemeente Rotterdam

- College van B&W, Verantwoording collegebeleid 1998-2002, 21 december 2001.
- College van B & W Rotterdam, brief inzake 'Collegereactie Rekenkamerrapport Resultaten tellen', 10 februari 2006.
- College van B & W Rotterdam, Uitwerking collegetargets, 4 december 2018.
- College van B & W, brief inzake 'nulmeting en streefcijfers collegetargets inzake burgerparticipatie', kenmerk 19bb20107, 10 september 2019.
- Gemeenteraad Rotterdam, Raadsvoorstel 'Rapport 'Gedreven en vasthoudend'; evaluatie Rekenkamer Rotterdam 1998-2001', 26 augustus 2002.
- Gemeenteraad Rotterdam, motie Sörensen c.s.
- Wethouder Handhaving, Buitenruimte, Integratie en Samenleven, brief inzake 'aanpassing meetmethodiek collegetarget 20 ha groen erbij', kenmerk 20bb016191, 2 november 2020.
- Wethouder Handhaving, Buitenruimte, Integratie en Samenleven, brief aan Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte inzake 'Voortgang collegetarget 10, afdoening toezegging 20bb17551', 21 april 2021.

de rekenkamer
De gemeenteraad van Rotterdam heeft in december 1997 de Rekenkamer Rotterdam ingesteld. Sinds 14 juni 2021 is mevrouw prof.dr.ir. Marjolein van Asselt directeur. Zij is door de gemeenteraad voor zes jaar benoemd en beëdigd.

doel
De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het beleid, het financieel beheer en de organisatie van het gemeentebestuur. Zij doet dat ten behoeve van de gemeenteraad. Met interdisciplinair onderzoek en beleidsevaluatie draagt de rekenkamer bij aan het versterken van de lokale democratie en de kwaliteit van het gemeentebestuur.

onafhankelijk
De rekenkamer is net als de gemeentelijke Ombudsman onafhankelijk. Haar taken en bevoegdheden staan in de Gemeentewet en de verordening Rekenkamer Rotterdam. De rekenkamer bepaalt zelf waar ze onderzoek naar doet en heeft vergaande bevoegdheden om informatie te verzamelen. De raad en/of het college van B en W kunnen de rekenkamer wel vragen om onderzoek te doen. De rekenkamer stuurt hen jaarlijks haar onderzoeksplan en jaarverslag toe.

openbaar
Het onderzoek resulteert in openbare rapporten die de rekenkamer ter behandeling aan de raad aanbiedt. Zij bevatten tevens de reacties van de onderzochte organen en instellingen op de conceptrapporten (ambtelijk en bestuurlijk wederhoor). De rapporten worden toegelicht in (commissies van) de gemeenteraad.

voor Rotterdam en regio
Vijf regiogemeenten hebben zich in de loop der jaren aangesloten bij de Rekenkamer Rotterdam, namelijk Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel en Lansingerland.

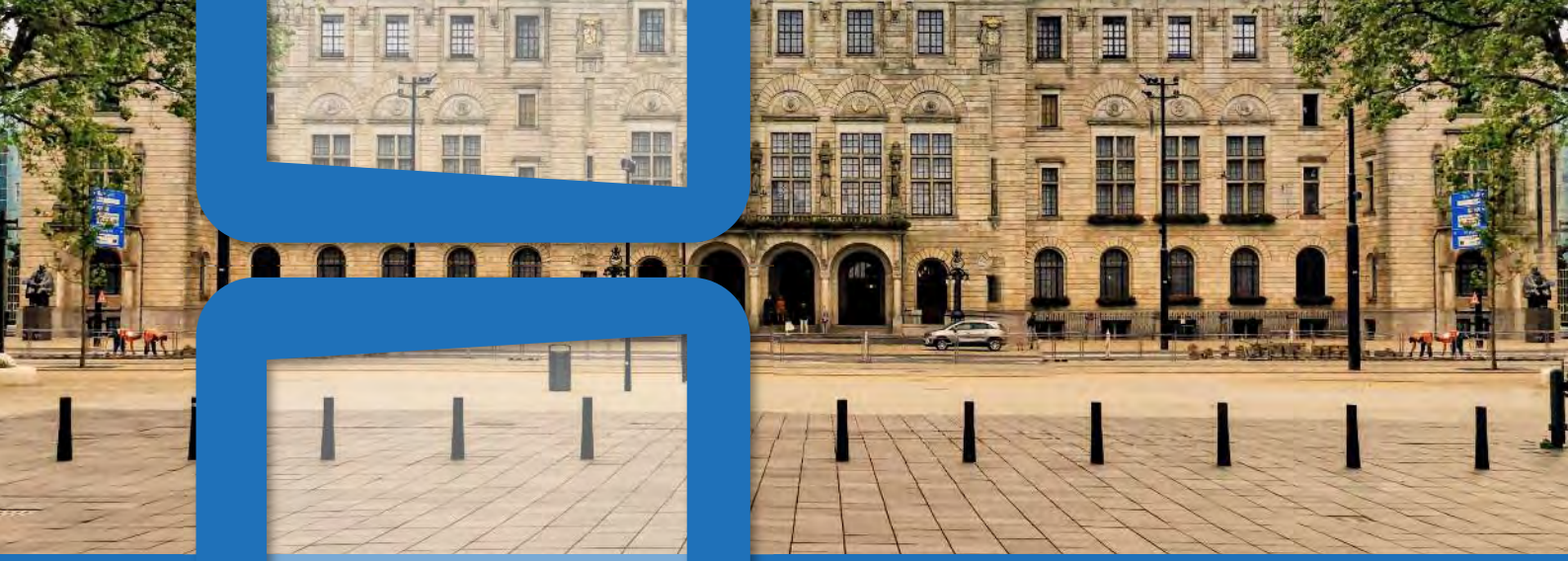

Rekenkamer Rotterdam
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

telefoon
010 · 267 22 42

info@rekenkamer.rotterdam.nl
www.rekenkamer.rotterdam.nl

fotografie
Hans Straub / Nationale Beeldbank
Claire Droppert
Rotterdam-Marketing
Rotterdam Image Bank

basisontwerp
dewerf•com, Zuid-Beijerland

uitgave
Rekenkamer Rotterdam
februari 2022